

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет міжнародних відносин

Кафедра германської філології та перекладознавства

ДИПЛОМНА РОБОТА

магістр

Освітній рівень

Галузь знань 03 Гуманітарні науки

Шифр і назва галузі знань

Спеціальність 035 Філологія

Шифр і назва спеціальності

Спеціалізація 035.04 Германські мови та літератури (переклад включно)

на тему: **Відтворення лексико-семантичних особливостей
військових термінів при перекладі**

Шифр 15114

Виконала:

студентка 2 курсу, група ФПАмз-19-1

Х.В. Решовська

Підпис

Ініціали, прізвище

Керівник: д. філол. н., професор

Ю.П. Бойко

Вчене звання, науковий ступінь

Підпис

Ініціали, прізвище

Нормоконтроль: к. пед. н., доцент

О.О. Мацюк

Вчене звання, науковий ступінь

Підпис

Ініціали, прізвище

До захисту допускаю:

Зав. кафедри проф. Бойко Ю.П.

“ ” _____ 2020 р.

Хмельницький, 2020

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. СЕМАНТИКО-ФУНКЦІОНАЛЬНИЙ ВИМІР ВІЙСЬКОВИХ ТЕРМІНІВ	8
1.1. Концептуальні засади методу «значення-смісл»	8
1.2. Жанри військових текстів.....	12
1.2.1. Поняття жанру в військовому перекладі.....	13
1.2.2. Параметри, що характеризують жанри військових текстів.....	15
1.2.3. Типологія військових жанрів.....	15
1.2.4. Військові стилі.....	20
1.3. Особливості військової термінології.....	22
1.3.1. Визначення терміну в сучасній лінгвістиці.....	22
1.3.2. Військовий термін та військова термінологія.....	25
1.3.3. Структурні типи військових термінів.....	30
Висновки до Розділу 1.....	37
РОЗДІЛ 2. РЕАЛІЗАЦІЯ ВІЙСЬКОВОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ У ПЕРЕКЛАДІ	40
2.1. Особливості перекладу військових звань.....	40
2.1.1. Переклад військових звань.....	41
2.1.2. Способи перекладу військових звань армій США та Британії.....	46
2.1.3. Функціонування військових звань у сучасному мас-медійному дискурсі.....	60
Висновки до Розділу 2.....	72
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ	74
ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	77

ВСТУП

Військовий переклад становить відокремлену галузь перекладацької діяльності. Визначальною рисою військового перекладу постає надзвичайна термінологічність і якомога точніше викладення матеріалу, при цьому образно емоційні та виразні засоби повністю відсутні. Місце військового перекладу більшість науковців визначає у ланці спеціального перекладу.

Військовий перекладач має не лише вільно володіти іноземною мовою, а й чітко розуміти та знати рідну та іноземну термінологію, військову справу, особливості організації армії відповідних іноземних держав, їх стратегії, оперативне мистецтво й тактику, озброєння та бойову техніку.

Практична діяльність військового перекладача охоплює усі види перекладу: від письмового перекладу статутів до усного перекладу під час радіообміну, включаючи двосторонній та синхронний переклад під час бесіди на військову тематику, а також роботу з військовою кореспонденцією тощо. За останні роки зростає зацікавленість у наукових колах до вивчення питань спеціального перекладу. Такі вчені як Л.І. Борисова, В.М. Комісаров, В.М. Лейчик, Р.К. Міняр-Білоручев, Т. Мірам, О.В. Федоров, О.Д. Швейцар заклали в своїх працях надійну теоретичну базу для подальших досліджень у цій галузі.

Проблема перекладу термінів і складання галузевих термінологічних словників продовжує залишатися однією з актуальних проблем сучасного мовознавства. Критичне узагальнення стану вивчення проблем термінології дозволяє зробити висновок, що англійська військова термінологічна підсистема є недостатньо вивченою.

Семантизація та стандартизація, особливості перекладу військових термінів все те вимагає поглибленого аналізу та визначає актуальність цього дослідження зумовлена значною роллю військової термінологічної підсистеми в англійській фаховій комунікації.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Магістерська робота пов'язана з проблематикою наукової теми кафедри германської філології та перекладознавства «Проблеми лексико-граматичної семантики, прагматики та стилістики в когнітивно-дискурсивній парадигмі».

Об'єктом дослідження є військові звання армій Британії та США та деякі інші семантичні типи англомовних військових термінів.

Предметом дослідження є особливості перекладу військових звань армій Британії та США, а також інших військових термінів.

Матеріалом дослідження слугували тексти військових жанрів, а також сучасна англомовна газетно-журнальна комунікація. Загальна кількість проаналізованих термінів становить понад 150 одиниць.

Оскільки в арміях різних країн існують суттєві відмінності між назвами військових звань, то **метою** даної роботи є виявлення важливих відмінностей та складання порівняльної таблиці перекладу військових звань Британії та США. В рамках дослідження увагу буде приділено також іншим семантичним полям військової лексики.

Задля досягнення поставленої мети у роботі вирішуються наступні **завдання:**

1. Дати характеристику текстам військових жанрів;
2. Уточнити дефініцію військового терміна;
3. Описати семантичні типи військових термінів;
4. Дослідити відмінності у перекладі військових звань в арміях Британії та США;
5. Проаналізувати вживання та переклад військових термінів у сучасній газетно-журнальній комунікації.

Положення на захист:

1. Смісл слова актуалізується семантико-диференційною ознакою, у функції якої виступає актуалізована сема інваріантного значення. Тому термін переносне значення не має чіткої дефініції. Доцільніше було б вживати термін значення і смісл для позначення конкретного слова у мовно-мовленнєвій

реалізації. Абстрактність семантичних ознак зумовлює легкість «перенесення» відношень між елементами з однієї системи мови на тотожні відношення і зв'язки між елементами інших систем.

2. Жанр – це тематично, композиційно і стилістично усталений тип повідомлення – носій мовленнєвих актів, об'єднаних метою спілкування, задумом мовця з урахуванням особистості адресата, контексту і ситуації спілкування. Будь-який жанр характеризується триєдністю: 1) тематичним змістом; 2) стилем; 3) композицією висловлювання. Виокремлюють такі **військові жанри** у межах військового перекладу: військово-технічний; військово-інформаційний; військово-публіцистичний; військово-політичний.

3. **Види військового перекладу:** інформаційний (виступи, доклади, заяви, повідомлення); аналітичний (щорічники, програми-огляди); регламентуючий (акти, пакти, договори, директиви). **Військовий термін** це спеціальне найменування, яке має просту або складну формальну структуру (словосполучення), що співвідноситься з певним поняттям із сфери військової справи (військової науки, техніки, життєдіяльності військ тощо), в семантичній структурі якого є сема «військовий», «бойовий».

4. Пріоритетними для терміна вважають наступні властивості: співвіднесення з відповідним поняттям у лексичній системі певної галузі науки або техніки, системність, стилістична нейтральність, наявність точної дефініції, стислість, спеціальна сфера функціонування, незалежність від контексту, моносемія, можливість існування у вигляді слова або словосполучення, мотивованість, загальноприйнятість. Відмінною особливістю військових текстів всіх жанрів є надзвичайно велика насиченість їх різних видів військової термінології. В зв'язку з швидким розвитком військової науки і особливо військової техніки з'являються все нові та нові терміни і термінологічні словосполучення. Термінологічний шар лексики стає найбільш рухомим елементом військової літератури, а бурхливий його розвиток змушує вдаватися до певної уніфікації термінології і до регламентації її вживання в певному порядку.

5. У військовій термінологічній підсистемі функціонують як мотивовані, так і немотивовані терміни. Мотивація реалізується на підґрунті виведення загального значення терміноодиниці зі значення її компонентів, може здійснюватися завдяки асоціативним зв'язкам, що є основою для виникнення метафори, метонімії, перенесення номінації за функцією.

6. Лексико-семантичні поля англійської військової термінології дозволяють зробити висновок, що останні є відкритими системами, вони постійно збагачуються новоутвореними термінами, їх з успіхом можна використовувати для описування та пояснення термінологічної лексики. За допомогою семантичних полів демонструється можливість нових стратегій у термінознавстві.

Наукова новизна дослідження визначається обранням напрямком і визначенням проблеми. У роботі виявлено відмінності у перекладі військових звань армій Британії та США, складено порівняльну таблицю по родам військ, а також проаналізовано вживання військових термінів у газетно-журнальній комунікації. Досліджено труднощі при перекладі військових термінів, названо основні способи їх перекладу.

Практичне значення роботи визначається можливістю застосування результатів дослідження при читанні вузівських спецкурсів і спецсеминарів з термінології. Отримані дані можуть бути використані у термінографічній практиці.

Мета, завдання і реальний напрямок дослідження зумовлюють використання відповідних методів лінгвістичного аналізу. Основним є метод синхронного лінгвістичного опису. У роботі застосувались класифікаційний метод та метод моделювання.

Апробація роботи. Результати роботи обговорювались на XI Всеукраїнській студентській науковій конференції «Foreign Languages in Use: Academic and Professional Aspects», 10 квітня 2019 року в Хмельницькому університеті управління та права, тема доповіді «Військові жанри у межах військового перекладу», а також опублікована статтю «Лексико-семантичне

поле військового терміна» у матеріалах LVII Міжнародної інтернет-конференції «Наукові підсумки року 2020», 17 грудня 2020 р. у м. Вінниця

Структура. Робота складається зі вступу, двох розділів (теоретичного та практичного), висновків, переліку використаних джерел у кількості 81 одиниця, із них –73 основних джерел; 8 – довідкових.

У **вступі** визначається мета та завдання роботи, вказується використаний матеріал, розкриваються актуальність та цінність результатів дослідження.

У **першому розділі** розглядаються сутність військової термінології, описуються особливості військових термінів та їх специфіка, а також труднощі перекладу даної категорії слів.

Другий розділ присвячений дослідженню особливостей перекладу військових термінів.

РОЗДІЛ 1. СЕМАНТИКО-ФУНКЦІОНАЛЬНИЙ АСПЕКТ ВІЙСЬКОВИХ ТЕРМІНІВ

1.1. Концептуальні засади методу «значення-смысл»

Відомо, що смисл слова актуалізується семантико-диференційною ознакою, у функції якої виступає актуалізована сема інваріантного значення. Тому термін переносне значення не має чіткої дефініції. Доцільніше було б вживати термін значення і смисл для позначення конкретного слова у мовно-мовленнєвій реалізації. Абстрактність семантичних ознак зумовлює легкість «перенесення» відношень між елементами з однієї системи мови на тотожні відношення і зв'язки між елементами інших систем.

Аналогічно на прикладах іменника *foot*: *foot* – нога; *foot* – частина гори, спостерігаємо не процес транспозиції ознак *ступні ноги* на *частина гори*, що було б абсурдним, оскільки утворюється гібрид типу *ногогора*. Таке зіставлення *приховує інваріанту ознаку*, а саме *підніжжя, нижня частина будь-чого*. Транспозицію назви можна розуміти буквально, слово спочатку називало один предмет, а потім почало називати інший. Зокрема, назви частин людського тіла *face* (обличчя), *hand* (рука) стали спеціальними термінами механізмами *циферблат, стрілка годинника*, як за подібністю форми, так і за функцією. У процесі розвитку термінів та транспозиції їхньої назви за спільною ознакою есплікується семантичний простір слова – терміна. У парадигмі слів: *дерево-дрова-деревина* спостерігаємо, що кожна її наступна ланка має не лише матеріальні властивості (у цьому випадку – *бути деревом*), а й соціальну функцію. Адже властивість *бути деревом* не актуалізується у назвах меблів, виготовлених із дерева. Кожен предмет набуває позначення за властивою йому змістовою ознакою – функцією, чи формою тощо. Отже, значення *бути деревом* відійшло на другий план, і всі назви семантичного ряду *меблі* диференціювалися за функціональною ознакою, тобто семема *дерево* виявилась об'єктивно нерелевантною у цій

позиції, а її дієвість нейтралізувались. Узагальнені й абстраговані властивості предметів є лише ознаками відповідних понять. Без зв'язку з носіями мови вони як такі не можуть відтворити конкретне поняття (предмет) та набути однозначного конкретного змісту.

У системі мови похідне значення слова не може бути відірване від головного. Тому твердження про те, що слово у своєму головному значенні входить в основний словниковий фонд, а в переносному і спеціальному перебуває за його межами – хибне. Тобто неможливо змінити значення будь-якого слова у кожному подальшому вживанні, оскільки воно не було б зрозумілим для мовного колективу. Звідси випливає, що кожне слово з його *інваріантним семантичним мінімумом* ознак забезпечує його розуміння у кожному новому лексико-семантичному оточенні. Цей мінімум існує як до, так і після вживання слова, тобто залишається незмінним стосовно єдиного акту вживання та забезпечує взаєморозуміння комунікантів.

Вивчення системно-структурних зв'язків відбувається через сферу мислинневої діяльності людини, через суб'єктивний людський досвід. Семантичний аналіз лексичних одиниць ґрунтується на можливостях розщеплення значення на складники – семи. Такий підхід дає змогу чітко і повно репрезентувати весь обсяг змісту не лише слів, а й інших мовних одиниць, простежити мовні зв'язки у парадигматиці й синтагматиці, усередині мовної системи і між різними мовами. У свідомості слово існує в цілості всіх його складників, взаємодія яких дає те, що ми називаємо семантикою.

Під семантичною ознакою розуміється, як і І. Кобозєва, «ту частину змісту віртуальної одиниці, яку включено в систему мови» [30]. Мовець називає поняття за ознакою *структурних відношень* у системі, а дослівник – за ознакою *елементів системи*, яка є упорядкованою множиною, сукупністю понять, між якими існують структурні зв'язки, що відрізняє систему від кількісного набору понять.

Наприклад: (*head of the human body* – голова людини; *head of the delegation* – голова делегації; *head of the family* – голова сім'ї тощо), де таке «перенесення» є лише уявним. В іншій системі (об'єкті) розпізнаємо лише подібні аналогічні близькі

ознаки структури іншої системи (об'єкта), бо структура певної системи є унікальною і неповторною. Оскільки ознаки структури не переносяться, то ставиться під сумнів і саме поняття «переносного значення» слова, адже є лише різні смисли, утворені через поєднання відомих ознак структури з елементами інших систем.

Відносна незмінність семантико-диференційних ознак (СДО) забезпечує однозначність розуміння послідовно різних смислів як названих елементів інших систем, маркованих ознакою структури, як це показало у таких словосполученнях: *al the head of the table* – на почесному місці; *al the head of the page* – на початок сторінки; *the head of the street* – початок вулиці; *head tone* – вступ, вступні зауваження тощо. Називаючи тим самим словом *head* інші об'єкти, воно не «переноситься» на цей об'єкт як його чергове нове значення, а утворюється новий смисл – «початок чогось». Диференційна ознака структури слова розпізнається у новому об'єкті, і тому він називається за цією самою ознакою, за цим самим словом *head*. *The head of the line* → зіставляється *to the line which is not at the head but to head but to head, which is not at the head*, де початку черги зіставляється кінець черги.

Підтвердимо ці міркування схематично (схема 1).

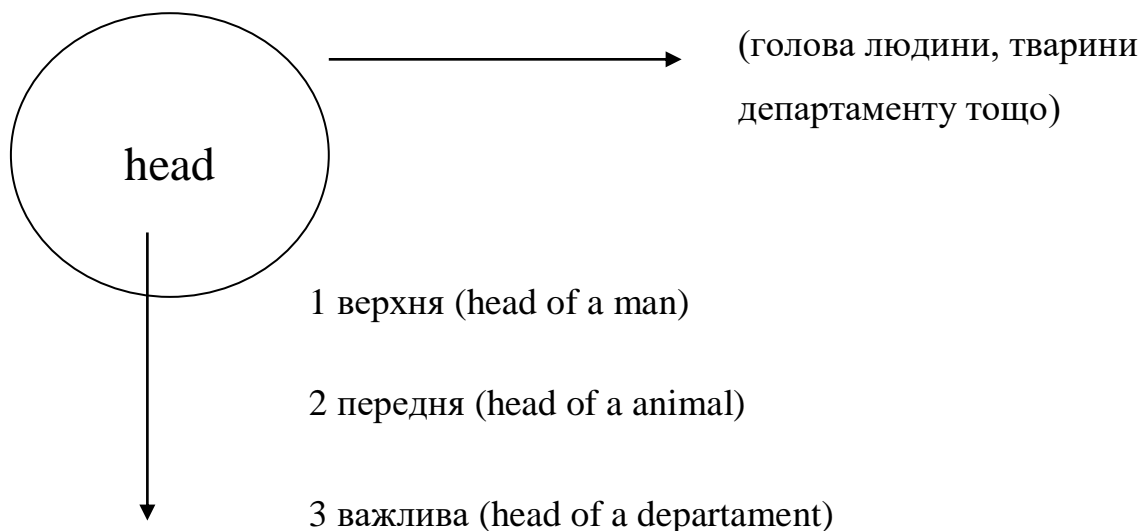

Схема 1. Вертикально-горизонтальний план

Тобто у горизонтальній площині спрацьовує сема голови, основи, суб'єкта, об'єкта, а у вертикальній – сема верхньої передньої, тобто найважливішої, де поняття зіставляються за тотожною ознакою СДО. Нагадуємо. Що не можна один елемент системи, кільком, а лише одному, бо це не узгоджується з теорією опозиції, яку використовують лише для *диференційних однорідних понять як основи опозиції* [22, с.73].

Структурні відношення між елементами системи легко відмежовуються, що особливо важливо для семасіологічних досліджень. Зокрема, голова людини є найважливішою частиною тіла серед інших частин тіла людини, так само, як голова сім'ї стосовно інших членів тієї самої сім'ї. Отже, йдеться про відношення між елементами системи, а не про самі елементи: *голова (керівник) структури і вся людина*, де значення те саме, *інваріантне*, бо структурні відношення між елементами ті ж самі. Тобто зіставляти голову людини решті тіла людини неправомірно, тому що слово *head* – елемент різних систем, і між ними немає нічого спільного.

Наприклад, у семантичній позиції *head of the mountain* актуалізується лише сема *верхність – верхня частина гори*. Інші семи об'єктивно не можуть актуалізуватися у цій позиції, бо верхня частина гори не може бути важливішою, ніж інші її частини, так само як і передню (чи округлою). Об'єктивні чинники нейтралізації семантичних опозицій простежуються і у функціонуванні інших словосполучень.

Зокрема, вислів *head of the column* об'єктивно може мати два різні смисли залежно від того, яка сема буде актуалізована: частина колони + СДО *верхність* = *верхня частина колони*; частина колони + СДО *передність* = *передня частина колони*. Інші семи при цьому нейтралізуються. У таких випадках у відтворенні істинного смислу вживання слова адресат мовлення (АМ) повинен враховувати не лише можливі СДО, а й інші чинники. У цьому випадку потрібно враховувати особливості маркованого члена семантичної опозиції – його субстанцію: *column of vehicles* (військ.) *колона автомашин* тощо може мати

лише передню частину, а *column of figures* – графа, стовпець (чисел) – лише верхню [22, с. 74].

Системно-структурні ознаки – це основні критерії визначення терміна в системі мови. Завдяки ним термін «кочує» із однієї системи до іншої, набуваючи різних смислів, наприклад: морфологія – у терміносистемах лінгвістики, ботаніки, зоології, географії тощо. Подібні явища відомі як «термінологічні омоніми», хоч насправді вони є лише різними термінологічними смислами у структурі інваріантного значення. Еволюція семантик терміна – це перехід однієї спільної ознаки на іншу або на її частину, де вона отримує «різний смисл». Наприклад, *wing* (n) – *organ of flight of any flying animal; a wing of a plane; a wing of a political party; a wing of building etc.;* 1) крило літака; 2) крило політичної партії; 3) крило будівлі тощо, де стабільна ознака «крило» закріпилася в інваріантному значенні, утворюючи щоразу інший смисл.

Отже, *інваріантне значення* як елемент лексико-семантичної системи (ЛСС) у своїй структурі фіксує одну або кілька *комунікативно-релевантних ознак*, які становлять сутність денотата.

Спробуємо застосувати концептуальні ознаки значення та смисл до військової термінології.

1.2. Жанри військових текстів

Жанр – це тематично, композиційно і стилістично усталений тип повідомлення – носій мовленнєвих актів, об'єднаних метою спілкування, задумом мовця з урахуванням особистості адресата, контексту і ситуації спілкування. Будь-який жанр характеризується триєдністю: 1) тематичним змістом; 2) стилем; 3) композицією висловлювання [65].

Виокремлюють такі **військові жанри** у межах військового перекладу:

- військово-технічний;
- військово-інформаційний

- військово-публіцистичний
- військово-політичний.

Види військового перекладу:

- інформаційний (виступи, доклади, заяви, повідомлення);
- аналітичний (щорічники, програми-огляди);
- регламентуючий (акти, пакти, договори, директиви).

Військовий термін це спеціальне найменування, яке має просту або складну формальну структуру (словосполучення), що співвідноситься з певним поняттям із сфери військової справи (військової науки, техніки, життєдіяльності військ тощо), в семантичній структурі якого є сема «військовий», «бойовий» [66].

1.2.1. Поняття жанру в військовому перекладі. Основна відмінність одного жанру від іншого полягає не в його мовних особливостях, хоча для кожного з жанру характерна наявність, або навпаки відсутність тих або інших мовних елементів, а в змістовній спрямованості тексту і його функціональному призначенні. Саме зміст і призначення тексту визначить і вибір конкретних мовних засобів, які в свою чергу, починають характеризувати той або інший жанр.

Виділення жанрів в військовому перекладі має важливе значення для практики перекладу, так як орієнтує військового перекладача в виборі певних мовних засобів, характерних саме для даного жанру і вказує на призначення тексту адресату.

Аналізуючи усі військові тексти, можна чітко виділити історично складені різновиди цих текстів, які відрізняються змістовою спрямованістю і функціональним призначенням. Функціональне призначення тексту є важливим критерієм класифікації жанрів військових текстів, що дуже відрізняє військові жанри від жанрів в художній літературі, де функціональне призначення не відіграє важливої ролі. Справа в тому, що саме функціональне призначення того або іншого тексту диктує його існуючу спрямованість і всі його мовні характеристики [67].

За функціональним призначенню можна розрізняти: по-перше, тексти інформаційного змісту, основна ціль якого – повідомляти читачам щось нове в тій або іншій області військової справи. Хоча говорити в цілому про військово-інформаційний жанр було би не зовсім правильно, так як мета повідомлення може стосуватись різних сфер військової діяльності і військового спілкування: в сферах військово-наукової роботи, в сферах військової техніки, військової публіцистики і в різноманітній військовій довідковій літературі.

За функціональним призначенням і змістовою спрямованістю автор праці «Теорія і практика військового перекладу» Г. М. Стрілковський розрізняє дві групи текстів:

- тексти інформаційного змісту
- тексти, які показують життя і діяльність військ.

До першої групи можна віднести 4 жанри:

- військово-наукові тексти
- військово-технічні тексти
- військово-інформаційні тексти
- військово-публіцистичні тексти.

До другої групи відносяться наступні жанри:

- устави і постанови
- військово-ділові тексти [66, с. 74].

Серед останніх чітко виділяються накази, розпорядження, доповіді, зведення тобто вся та група військових текстів, яку прийнято називати військовими документами.

І нарешті за функціональним призначенням серед військових текстів можна виділити також жанр військових мемуарів. Ця категорія військових текстів подібна до художньої літератури так як володіє всіма її характеристиками. Відмінною особливістю є лише використанням в текстах термінологічної лексики.

Таким чином на основі функціонального і змістового підходу до всієї сукупності військових текстів можна віднести наступні жанри:

- військово-наукові тексти;
- військово-технічні тексти;
- військово-інформаційні тексти;
- військово-публіцистичні тексти;
- устави і настанови;
- військово-ділові тексти;
- військові мемуари [65, с. 178].

1.2.2. Параметри, що характеризують жанри військових текстів.

Функціональне призначення і змістова спрямованість є найважливішими параметрами, по яких відбувається відбір військових жанрів. Але важливо також знати, які характеристики необхідно враховувати, щоб мати можливість здійснити аналіз мовних засобів, які вживаються саме в даному жанрі.

Найважливішими параметрами, які характеризують той або інший жанр військових текстів є три взаємопов'язаних параметра:

- особистість відправника повідомлення (тобто особиста характеристика);
- змістова сутність повідомлення (тобто ділова характеристика);
- особистість одержувача повідомлення (тобто спонукаюча характеристика) [67, с. 34].

Отже, таким чином ми бачимо, що параметри, які характеризують військові жанри, розглядають з позицій загальної теорії мовної комунікації.

Дослідження показують, що всі вищевказані параметри завжди присутні в кожному тексті, але ступінь їх присутності буває дуже різною. В текстах одного жанру може переважати особистість відправника повідомлення, в текстах іншого жанру на першому місці виступає змістова суттєвість повідомлення, треті тексти основну увагу приділяють одержувачу повідомлення.

1.2.3. Типологія військових текстів.

Військово-наукові тексти. Як вже було сказано, основним параметром, який характеризує тексти військово-наукового жанру є ділова характеристика,

тобто опис самої сутності справи і повна відсутність особистої характеристики відправника повідомлення. Опис ведеться завжди в безособовій формі, при якій автор повідомлення взагалі не згадується [65, с. 39].

Не дивлячись на те, що особа автора в військово-наукових текстах не згадується, але завжди проглядається їх загальна ідеологічна спрямованість. Перекладач повинен пам'ятати про це і в потрібних випадках викрити замасковану ідеологічну сутність подібних текстів. В іншому випадку справжній смисл може виявитися прихованим від читача. Це перш за все відноситься до військових текстів ідеологічного змісту, а також до текстів з викладенням військової доктрини держави і стратегіям армії. До текстів про військову тактику це відноситься в меншій степені.

Ділова спрямованість військово-наукових текстів характерна для всіх мов, це загальна особливість жанру в цілому. Основними мовними засобами для вираження ділової направленості є перш за все використання безособової форми, відсутність висловлювання від лиця першої особи, здебільшого вживається безособова форма пасивного стану, а також широко вживаються спеціальні терміни [66, с. 246].

Важливою стильовою рисою військово-наукового жанру є логічне висловлювання. Важливо відмітити, що в військово-наукових жанрах повністю відсутнє провадження науково-популярної літератури, яка досить часто зустрічається в військово-технічних текстах. Це пояснюється тим, що цей жанр призначений лише для вузького кола спеціалістів, які добре володіють спеціальною термінологією.

Другою важливою стильовою рисою цього жанру являється неабияка експресивність висловлювань, яка необхідна для підвищення ефективності доказів. Однак експресивність досягається не за рахунок емоційності, так як для наукового висловлювання емоційність не характерна. Експресія в подібних текстах досягається шляхом вживання різних засобів немовної наочності, наприклад, тактичних схем, схем організаційної структури формування. Ці

засоби дозволяють підвищити образність і експресивність висловлювань, не звертаючись до емоційних засобів мови [67, с. 132].

Характерною стильовою рисою для військово-наукових текстів є також образність висловлювання думок, яка конкретизується в наочності порівнянь і закріплюється як новий термін.

Військово-технічні тексти. Характерним для всіх військово-технічних текстів є також безумовна перевага ділової характеристики, тобто опис різних технічних пристроїв і правил їх використання. До текстів таких видів відносяться перш за все різноманітні настановлення по видам бойової техніки та зброї, опис нової зброї та бойової техніки в спеціальних виданнях та в військово-технічній періодиці.

Те що було сказано про безособистість висловлювань і стилістичні особливості жанру військово-наукових текстів відноситься і до жанру військово-технічних текстів. Але на відміну від першого в цьому жанрі нам трапляється науково-популярна література, яка призначена для широкого кола військових і невійськових читачів [66, с. 23].

Також для жанру військово-технічних текстів характерними є малюнки і креслення. Про це потрібно пам'ятати перекладачу так як креслення часто допомагають зрозуміти принцип дії того або іншого пристрою, а тобто зрозуміти принцип повідомлення. Тоді як в текстах військово-наукових жанрів ми часто зустрічаємось з засобами для вираження експресії, то в текстах військово-технічного жанру ця стильова риса зазвичай відсутня. Вся оповідь ведеться в спокійному тоні без емоціонального забарвлення. Відсутні також прийоми загальної образності висловлювань, які взагалі не потрібні при описі різних технічних пристроїв.

Військово-інформаційні тексти. Основне завдання військово-інформаційних текстів цього жанру – повідомити відповідну інформацію відносно деяких військових і військово-технічних понять, нових військових термінів або нових положень військової теорії.

В текстах такого роду повністю відсутня будь-яка емоційність і експресивність висловлювань, вони відрізняються цілковитою логікою висловлювань. Всі висловлювання підлягають лише одній меті – дати пояснення одному або іншому поняттю, але не вдаючись в подробиці і докази. В військово-інформаційних текстах нема ні доказів, ні пояснювальних прикладів. Зміст повідомлення обмежується лише констатацією фактів і викладанням суті. Інколи також додаються пояснювальні креслення та малюнки, але ніяких пояснювань до такого ілюстрованого матеріалу не додається [65, с. 165].

Зазвичай цей жанр військової літератури не перекладається, так як в кожній національній армії існує своя специфічна довідкова література, нова інформація про іноземні армії попадають в довідкові видання лише тоді, коли перестають бути новинками і знайомство з ними є обов'язковим для усіх збройних сил. Однак військові перекладачі дуже активно користуються літературою цього жанру для своїх професійних потреб. Іноземні довідникові видання допомагають перекладачу проникнути в зміст нових військових понять і пов'язаної з ними нової військової термінології.

Військово-публіцистичні тексти. На відміну від усіх згаданих вище жанрів військової літератури військово-публіцистичні тексти повинні не тільки і не настільки повідомляти про щось, скільки сприяти розумінню громадських процесів, які відбуваються у світі. Даючи інформацію про ті або інші події, тексти цього жанру одночасно повинні впливати на отримувачів інформації, формувати їх відношення до цих подій і сприяти створенню відповідної впевненості в отримувачів інформації [50].

Отже, в текстах цього жанру емоційно-експресивна сторона висловлення думок відіграє дуже суттєву роль. Але як вже було сказано, в цьому жанрі намагаються уникати спеціальних емоційно забарвлених висловлювань. Емоційність і експресивність тут досягаються непрямыми засобами, а саме, такими висловлюваннями при яких слова починають діяти не лише на розум, а й на емоційну сферу людської психіки.

Цей ефект досягається головним чином за рахунок багатократного повтору одної і тої ж думки, але з використанням різної лексики з поступовими додаваннями додаткових аргументів, що створюють відчуття деякого нагнітання атмосфери, надаючи висловлюванню експресивного характеру. А це в свою чергу сприяє формуванню певних переконань.

Ці властивості характерні для всіх публіцистичних текстів на будь-якій мові. Різниця полягає лише в тому, яка ідеологічна основа являється вихідним пунктом тексту, тобто чиї інтереси захищає автор тексту і кому він адресує своє повідомлення [46].

Устави і настанови. Основне призначенням уставів та настанов полягає в тому, щоб впорядкувати (регламентувати) життя і діяльність військ в різних умовах повсякденного життя і бойової обстановки. Ділова, інформаційна частини являються в уставах провідними, тому що саме там повідомляється як потрібно чинити військам в тій або іншій ситуації, що їм необхідно робити і в якій саме послідовності їх здійснювати. Але так як уставы і настановы регламентують саме діяльність військ, то в цьому жанрі військової літератури в повній мірі зберігається спонукальна частина змісту, однак спонукування поширюється не на конкретні дії конкретних виконавців, так як це відбувається в наказах, а на загальну поведінку даної категорії військ в умовах заздалегідь передбачу вальної діяльності: в наступі, в обороні і т.д.

Переклад уставної літератури зазвичай не викликає особливих складнощів, так як для всіх понять які використовуються дають визначення, що виключає нерозуміння тексту перекладачем. Цей вид літератури приходить ся перекладати досить часто, так як саме в ньому викладається прийнята в збройних силах військової доктрини і її практичне втілення в дії військ.

Спонукальна частина змісту передається в текстах даного жанру без будь-яких експресій та емоцій, спокійним діловим стилем висловлювання, лише що необхідно робити, як і в якій послідовності. Такий стиль висловлювання виключає будь-яку неясність або нерозуміння. Отримувач

повідомлення одразу ж ставиться в певні рамки поведінки і повинен точно дотримуватись усього що зафіксовано в уставі.

Військово-ділові тексти. Характерною рисою текстів даного жанру являється їх цілковито однозначна орієнтованість на отримувача, спонукаючи його до відповідних дій. В цих текстах поєднуються всі три вищеназваних параметри: ділова характеристика, тобто викладання відповідних фактів, спонукальна характеристика, тобто спонукання отримувача до фізичних або інтелектуальних дій, та особиста характеристика, яка виражається в спроможності цих текстів передавати волю відправника повідомлення. В таких текстах ми часто спостерігаємо і експресію і емоціональний вплив на адресата. Особливо необхідно в бойових документах емоціонального змісту, так як саме воно повинно надихати підлеглих діяти швидко і рішуче [67, с. 13].

Найважливішою особливістю текстів військово-ділового жанру являється перш за все спонукальна і експресивно-емоційний зміст, що відрізняє даний жанр від усіх інших військових жанрів.

Другою особливістю є велика кількість скорочених позначень. Для перекладу таких текстів знання уставних скорочень є необхідністю.

Третьою особливістю являється суворо регламентована структура більшості військово-ділових текстів. Розділяючи їх на параграфи, пункти і підпункти, виділення абзаців – робить подібні тексти легко доступними, помітними, що в свою чергу підвищує їх експресивність.

Зміст параграфа військового наказу визначається його номером. Це дуже важливо пам'ятати військовому перекладачу, так як знання нумерації параграфів допомагає перекладачу розібратися в змістовності матеріалу. Сувора регламентація заголовків і підписів також допомагає перекладачу розібратися в змісті бойового документа, навіть тоді коли перекладач володіє не всім текстовим документом, а лише його частиною.

1.2.4. Військові стилі. Офіційно-документальний стиль – це мова законів, судово-правових та інших юридичних документів у військовій справі, командно-розпорядної інформації, що надходять в армійські штаби, мова

військового «менеджменту», військових програм, договорів, угод, постанов, розпоряджень, звітів.

Науковий стиль – це мова монографії, дисертацій у галузі розвитку військової науки і військового мистецтва, розробки військових доктрин, мова наукових статей, доповідей, рефератів, лекцій у військових навчальних закладах, підручників для підготовки командних, політичних і технічних кадрів військової справи, науково-популярної літератури тощо.

Професійно-технічний стиль – це мова різних професійно-технічних матеріалів, що стосуються військової справи, але в багатьох випадках не можуть бути віднесені до наукового стилю. Професійно-технічний стиль характеризується своєю особливою цільовою функцією: повідомляти конкретні і чіткі дані про військово-технічні пристрої, систему, сучасну зброю, спрямованість і послідовність дій, які мають бути здійснені; це мова технічних та інших інструкцій і вказівок, технічних специфікацій та іншої технічної документації, настанов, наказів.

Газетний стиль – це мова конкретної газетної інформації, газетних оголошень і реклам нової зброї, нових технологій у військовій промисловості, нового обмундирування, мова передових статей та інших газетних коментарів, тематичних статей про взаємозв'язки військової справи з політикою, економікою тощо.

Публіцистичний стиль – це мова журнальної публіцистики – статей, репортажів про життя в армії та на флоті, публічних виступів військовиків.

Художній стиль, стиль художньої літератури – це мова військово-історичних, військово-політичних романів, оповідань, мемуарів відомих воєначальників, мова поезії, драматургії на воєнну, антивоєнну тематику тощо.

Релігійний стиль – це мова релігійних проповідей військових священнослужителів в армії та на флоті, мова біблії, молитовників [14].

1.3. Особливості військової термінології

Ретельний аналіз військової термінології показав її неоднорідність. Поряд із однозначними термінами, що мають точні та чіткі семантичні межі, існують багатозначні терміни, наприклад, термін “security” означає *охорона, забезпечення, бойове забезпечення; забезпеченість ; безпека, засекреченість; контррозвідка*.

1.3.1. Визначення терміну в сучасній лінгвістиці. При всьому різноманітті підходів до визначення терміна погляди дослідників збігаються у тому, що термін є словом або словосполучення, яке: 1) визначає, 2) називає, 3) виражає і 4) позначає спеціальне поняття. На наш погляд, найбільш обґрунтованими дефініціями терміна є ті, які пропонуються О. С. Ахмановою, К. Я. Авербухом, В. А. Татариним [74, 78, 79]. Узагальнюючи й доповнюючи визначення цих дослідників, ми вважаємо, що термін – це мовний знак із відповідним позначенням галузевих одиниць термінології (терміносистеми), який є сукупністю усіх варіантів визначеного слова (словосполучення), співвіднесених із спеціальним поняттям, явищем чи предметом.

Визначенням ролі термінів у науковому пізнанні цілеспрямовано займається когнітивне термінознавство, хоч когнітивні характеристики терміноодиниць і їх функція у загальному процесі наукового пізнання, вивчення проблем взаємовпливу термінології (її упорядкованості, системності) і словникового складу мови в сучасному мовознавстві потребують більше уваги з боку науковців. У низці робіт вказується на такі основні когнітивні, або гносеологічні функції термінології, як фіксація, збереження й передача знань (інструментальна функція), а також евристична і її різновид – систематизуюча функція термінів. Іноді загальні функції терміна зводяться до номінативної функції, або функції фіксації знань: сигніфікативної, або знакової функції, комунікативної, або функції передачі знання та прагматичної функції (В. М. Лейчик). Детальна типологія функцій терміна, у яких поряд із виявленням традиційними (інструментальної, комунікативної, евристичної, системної тощо)

обґрунтовано нові специфічні функції (діагностична, прогностична тощо), подається у працях С.В. Гринькова.

Необхідність визначення лінгвістичної природи терміна мотивована наявністю розбіжностей поглядів дослідників на дану проблему. У сучасній лінгвістиці існує два основних підходи до визначення терміна.

Прибічники першого підходу називають терміном слово або словосполучення, мовний знак якого корелює з відповідним поняттям в системі понять даної галузі знань (В.П. Даниленко, Р.В. Іваницький, Л.О. Симоненко, Т.Й. Лещу, М. Sabre та ін.)

Прибічники другого підходу наголошують на тому, що термін не є особливим словом, це особливе використання лексичної одиниці незалежно від того, якою частиною мови це слово репрезентовано, тобто функція, вид використання, а не особливий тип лексичних одиниць (Г.О. Винокур, В.Г. Гак, В.П. Прач, Л.В. Штихно).

Але жоден із зазначених підходів до визначення терміна не може бути визнаний цілком задовільним. Лише у сукупності вони дозволяють зрозуміти сутність терміна.

Пріоритетними для терміна вважають наступні властивості: співвіднесення з відповідним поняттям у лексичній системі певної галузі науки або техніки, системність, стилістична нейтральність, наявність точної дефініції, стислість, спеціальна сфера функціонування, незалежність від контексту, моносемія, можливість існування у вигляді слова або словосполучення, мотивованість, загальноприйнятість. Проте зауважимо, що сукупність перелічених ознак існує лише в ідеалі для невеликої кількості термінів. У дійсності та чи інша ознака або відсутня, або має неповне вираження.

Терміни наділені поліфункціональністю. Термінологічна одиниця виконує номінативну, дефінітивну, акумулятивну та комунікативну функції. Пріоритетною для терміна виступає номінативно-дефінітивна функція. Номінативна функція є домінуючою, оскільки терміни покликані

називати загальні властивості, поняття та категорії. Дефінітивна функція набуває особливого значення для визначення і уточнення поняття, максимально конкретизуючи його і усуваючи можливість подвійного розуміння його суті [22, с. 56].

Термін (лат. *Terminus* – межа, кордон) - слово або словосполучення, яке позначає емпіричні або абстрактні об'єкти, значення які уточнюються в рамках наукової теорії. В залежності від наявності або відсутності денотата (референта) терміна в визначаючій галузі, від степені формалізації теорії розрізняють емпіричні, теоретичні, спеціально-наукові та інші терміни. Серед логічних принципів утворення термінів як основні виділяють: 1) принцип предметності: символ є терміном лише в тому випадку, якщо існує денотат даного символу (об'єкт позначення). Абстрактний термін теорії, який не має референта в вихідній галузі її об'єктів, повинен мати смисл, який точно визначений в рамках теорії і який сам являється референтом ідеального елемента з мови синтаксичного вираховування, формуючи існуючу теорію; 2) принцип однозначності: символ є терміном, якщо має лише один денотат; 3) принцип осмисленості: смисл теорії, закладається лише в тому, що термін означає деякий об'єкт.

Специфіку появи терміна і виділення їх в особливий клас в системі мови визначають два основних елементи: формально виражена мотивація і автоматизм пристосування (застосування). Існує думка, що термін повинен бути немотивованим, а лише конвенціональним. Слово, якому надається значення термін, викликає асоціації. Запобігти фальшивим асоціаціям, скласти умови для адекватного сприйняття терміну можна лише в наявності мотивації. Термін повинен не лише передавати інформацію про зміст поняття, але і по можливості вказувати на його місце в системі подібних понять, щоб полегшити вхід в систему, взаєморозуміння, запам'ятовування і застосування. Але одночасно і обмежується свобода застосування терміна без порушення його значення. Утворення нового терміна означає введення поняття в автоматичну систему комунікації, позбавляючи його образності.

1.3.2. Військовий термін та військова термінологія. Проблема терміна являється однією з найважливіших для військового перекладу. Відмінною особливістю військових текстів всіх жанрів є надзвичайно велика насиченість їх різних видів військової термінології. В зв'язку з швидким розвитком військової науки і особливо військової техніки з'являються все нові та нові терміни і термінологічні словосполучення. Термінологічний шар лексики стає найбільш рухомим елементом військової літератури, а бурхливий його розвиток змушує вдаватися до певної уніфікації термінології і до регламентації її вживання в певному порядку. Майже в усіх країнах створюються спеціальні термінологічні комісії для уніфікації наукової теорії, видаються спеціальні термінологічні довідники, словники, тезауруси по галузевих знаннях. Це стало необхідним тому, що без впорядкування в вживанні лексики зрозуміти військові терміни стає все складніше [63, с. 18].

Однак, не дивлячись на уніфікацію, продовжують зберігатися національні особливості термінів та термінології, і сама уніфікація проводиться в різних країнах по-різному, військові терміни зберігають свої національні особливості, не говорячи вже про факт неспівпадіння понять в різних мовах. Все це перетворює проблему терміна і військової термінології в найважливішу проблему військового перекладу.

Все ускладнюється й тим, що до сьогодні в лінгвістичній літературі немає чіткого визначення самого поняття як «термін».

Ми спробуємо в'яснити різницю між простим словом і терміном, в нашому випадку військовим.

Військова термінологія представлена прошарком лексики, що обслуговує військову галузь і до складу якого належать назви предметів, дій, процесів, явищ, осіб, безпосередньо пов'язаних з цією галуззю.

У військовій термінологічній підсистемі функціонують як мотивовані, так і немотивовані терміни. Мотивація реалізується на підґрунті виведення загального значення терміноодиниці зі значення її компонентів, може

здійснюватися завдяки асоціативним зв'язкам, що є основою для виникнення метафори, метонімії, перенесення номінації за функцією.

Оскільки у цій роботі ми обмежуємося лише військовою справою, то потрібно визнати, що тут існує багато галузей, які можна розглядати як різні самостійні області знань або діяльності. Тому не можна говорити про загальне поняття «військовий термін», а потрібно розрізняти терміни тактичні, організаційні, військово-технічні, терміни, які відносяться до різних видів військ і видам збройних сил і т.д. все це – різні галузі військових звань діяльності, для кожної характерна своя термінологія. В межах кожної з цих галузей значення терміна досить однозначне.

Однозначність терміна в такому розумінні не варто плутати з варіантами перекладу терміна на іншу мову, так як перекладацький еквівалент того або іншого терміна не є його значенням, а лише одним з можливих варіантів еквівалентної відповідності. Таких варіантів може бути декілька, так як об'єм розуміння, який позначений терміном в одній мові, майже ніколи не співпадає з об'ємом розуміння в іншій мові. Саме тому приходить співставляти в різних мовах взагалі різні об'єми понять і навіть інші поняття як перекладацькі еквіваленти.

Хоча одне і теж слово може фігурувати в ролі різних термінів в різних областях військової справи. Військовий перекладач повинен пам'ятати про це. Звертаючись до двомовного словника, він повинен постійно пам'ятати, в якій галузі військової справи він шукає необхідну йому відповідність.

Отже, військовими термінами ми будемо називати такі слова, які мають конкретну однозначну співвіднесеність в межах однієї галузі військової справи.

Сукупність термінів даної області знань складає її термінологію. Ми вже знаємо, що не можна говорити в загальному про військову термінологію. Існує стільки видів військової термінології, скільки галузей в усій сукупності військової справи. Саме тому розрізняють терміни по видам військ і видам збройних сил, по видам військової техніки, а також організаційну

термінологію, загально тактовну, штабну, військово-політичну, командно-стройову і військово-топографічну. Всі ці види термінології об'єднуються в загальновійськову термінологію [53].

В межах кожного виду військової термінології всі терміни даної області військової справи завжди однозначні. Це означає, що терміни не мають синонімів.

Характерною особливістю термінологічної військової лексики є те, що вона, порівняно з іншими, наприклад, з термінологією радіоелектроніки чи обчислювальної техніки, є сформованою, усталеною, адже війни супроводжували людське суспільство з прадавніх часів, військо існувало з часів утворення державності, і для позначення відповідних явищ, предметів, об'єктів бралися слова із загальноживаної мови, наприклад: war, warrior, forces, armor і т. д. Звичайно дана термінологія за останній час збагатилася великою кількістю термінологічних неологізмів, тобто нових термінів, у зв'язку з розробкою та застосуванням нових систем озброєння, створення нових родів військ, збільшенням обсягу досить складної командно – розпорядної інформації. Проте основу, ядро військової термінології становить лексика, яка утворилася уже давно, стала зрозумілою і навіть звичною не тільки для військових спеціалістів, але і для широких мас населення, які пережили не одну війну. Тому можна говорити про детермінологізацію значної кількості військової термінологічної лексики, яка широко вживається у засобах масової інформації, а також у художній та публіцистичній літературі.

Виходячи із логічних зв'язків основних напрямків військової науки та базуючись на всьому розмаїтті понять, що утворюють їх понятійну систему М.Л. Осадчук, кандидат філологічних наук у своїй праці «Застосування семантичних полів для інтенсифікації навчання англійської військової термінологічної лексики» [56] провела загальну тематико – понятійну класифікацію військової термінології. Не претендуючи на повноту класифікацій, у своїй роботі вона виділила з англійської військової термінологічної лексики кілька семантичних полів (далі – ЛСП):

1. ЛСП «Назви родів військ, військових підрозділів»:

Troop – ескадрон

Troops – війська

Outfit – підрозділ; частина

Company – рота

Battalion – батальйон

Post – гарнізон

Division – дивізія

Borderland troops – прикордонні війська

Sapper troops – саперні війська

Airborne troops – повітряно – десантні війська

2. ЛСП «Назви військових чинів»:

Sergeant – сержант

Master-sergeant – майстер - сержант

Officer – офіцер

Captain – капітан

Private – рядовий

Corporal – капрал

3. ЛСП «Назви видів зброї, частин (деталей) зброї»:

Pistol – пістолет

Submachine gun – автомат

Rifle – гвинтівка

Machine gun – кулемет

Grenade launcher – гранатомет

Mortar – міномет

Flame weapon – вогнемет

Light machine gun – ручний кулемет

Heavy machine gun – тяжкий кулемет

Main battle tank (MBT) – основний танк

Unguided rocket – некерована ракета

Guided missile – керована ракета

Armored vehicle – броньований транспортний засіб

Armored personnel carrier (APC) – бронетранспортер (БТР)

Mechanized infantry combat vehicle – бойова машина піхоти, БТР

Clip – обойма

Trigger – спусковий гачок

Bolt – затвор

Automatic weapon – автоматична зброя

4. ЛСП «Назви обмундирування»:

Uniform – форма, обмундирування

Service uniform – повсякденна форма одягу

Utility uniform – допоміжна форма одягу

Accessories – фурнітура; приладдя; аксесуари

Service coat – повсякденний кітель

Outer garment – верхній одяг

Maternity uniform – форма одягу для вагітних

Tunic – кітель; мундир

Hospital duty uniform – форма одягу для медпрацівників

Insignia of arm – знаки розрізнення роду військ

Shoulder loop – м'який вишивний погон

Shoulder board – жорсткий погон

Headgear – головний убір

5. ЛСП «Назви військових команд»:

Hut! – Струнко!

At easy! – Вільно!

Rest! – Заправитися!

Fall in! – Ставай!

Fall out! – Розійдись!

Dismissed! – Розійдись!

As you were! – Відставити!

Right face! – Право-руч!

Left face! – Ліво-руч!

About face! – Кру-гом!

Forward march! – Кругом – руш!

Halt! – Смиї!

Half step, march! – Півкроку, руш!

Mark time, march! – На місці, кроком – руш!

To the rear, march! – Кругом – руш!

Right/ left step, march! – Прийняти праворуч/ ліворуч!

Right/left flank, march! – Праворуч/ Ліворуч – руш!

Double time (quick time), march! – Бігом – руш!

Dress right (left), dress! – Праворуч (Ліворуч), рівняйся! струнко!

Розглянуті лексико-семантичні поля англійської військової термінології дозволяють зробити висновок, що останні є відкритими системами, вони постійно збагачуються новоутвореними термінами, їх з успіхом можна використовувати для описування та пояснення термінологічної лексики. За допомогою семантичних полів була продемонстрована можливість нових стратегій у термінознавстві.

1.3.3. Структурні типи військових термінів. Об'єктом нашого дослідження є термін у військовому тексті, а саме, військове звання.

Нові військові терміни утворюються з використанням звичайних способів словотворення, характерні для сучасної англійської мови. Яскраве уявлення про способи словотворення дозволить краще зрозуміти процес розвитку військової термінології і значення нових термінів, яких ще немає в словниках.

Як відомо, розрізняють морфологічне словотворення (при якому нові слова утворюються шляхом поєднання морфем) і лексико семантичне словотворення (при якому нові слова виникають в результаті переноса найменування або зміни поняття (значення) без утворення нового звукового комплексу). Військова лексика поповнюється також за рахунок запозичень.

Морфологічне словотворення термінів вміщає в собі наступні способи: афіксація, словосполучення, конверсія і скорочення.

Афіксація – це спосіб словотворення за допомогою якого нові терміни утворюються шляхом приєднання слово утворюючих афіксів (префіксів та суфіксів) до основ різних частин мови.

До найбільш продуктивних суфіксів за допомогою яких утворюються військові терміни (іменники) відносяться наступні:

- *ability: maintainability*
- *age: camouflage, sabotage, barrage*
- *al: removal, survival*
- *an: custodian*
- *ance: surveillance, resistance*
- *ancy: expectancy*
- *ant: commandant, illuminant*
- *ee: inductee, awardee*
- *eer: missileer, cannoneer*
- *ence: deterrence*
- *ent: deterrent*
- *er: launcher, booster, gunner*
- *ese: manualese, navalese*
- *ier: grenadier, bombardier*
- *ing: landing, jamming*
- *ion: reunion*
- *ist: carurist*
- *ment: bombardment*
- *ness: hardness*
- *or: monitor*
- *out: breakout, liftout*
- *ry: weaponry, missilery*
- *ship: generalship, brinkmanship*

- *sion: conversion*
- *st: analyst*
- *ty: casualty*

Найбільш вживані суфікси прикметників в військовій лексиці:

- *able: droppable, transportable*
- *al: conventional, operational*
- *ary: rotary*
- *ible: convertible*
- *ic (al): strategic, tactical*
- *less: tubeless, recoilless*
- *ous: amphibious*

Найбільш вживані суфікси дієслів в військовій лексиці:

- *ate: activate*
- *ize: mobilize*

З найбільш вживаніших префіксів, за допомогою яких утворюються терміни (іменники) можна назвати наступні:

Anti-: antimissile

Co-: coordination

Counter-: counterinsurgency

Dis-: disengagement, disorganization

Ex-: exfiltration

Non-: nonavailability, nonproliferation

Over-: overkill

З дієслів в англійській військовій лексиці частіше всього зустрічаються такі префікси:

Co-: coordinate

Counter-: counterattack, counteract

De-: deorbit, debrief, decontaminate, decode

Dis-: dismount, disband, discharge

Em-: emplane

Mis-: *mislead, mishandle*

Out-: *outgeneral, outgun, outmaneuver*

Over-: *overrun, overpower*

Pre-: *preload, preposition, prearrange*

Re-: *replenish, resupply, restrike*

Sub-: *suballot, submerge*

Un-: *uncover, unload, unlock*

Under-: *understaff, underload, undermine*

Наступні префікси найчастіше поєднуються з прикметниками:

Extra-: *extravehicular, extraterrestrial*

Im-: *impassable*

In-: *inaccessible, interallied*

Inter-: *interallied, intercontinental*

Ir-: *irregular, irretrievable, irreplaceable*

Non-: *nonnuclear, nonexpendable*

Post-: *postwar, postflight, poststrike*

Pre-: *prewar, prelaunch, prepositioned*

Under-: *underarmed, understaffed*

Конверсія дуже поширений в англійській військовій лексиці тип словотворення, при якому деякі існуючі слова, не змінюючи своєї початкової форми, набувають значення іншої частини мови.

Конверсія один з основних способів утворення дієслів (в основному від іменників). Наприклад, *mortal – to mortal, shell – to shell, rocket – to rocket*. Дієслово утворене за допомогою конверсії, в будь-яких випадках означає дію, пов'язану з значенням початкового слова. Складнощі при перекладі таких нових утворень полягають в тому, що в українській мові може не бути дієслів, утворених від аналогічних основ (наприклад *to motar* – по-українськи не можна сказати «мінометати», а потрібно «обстрілювати з міномета», «вести мінометний обстріл»; *to officer* – «створювати офіцерський склад»; *to gap* – «створювати (пробивати) прохід»).

Можливий також процес утворення через конверсію іменників від дієслів (наприклад to intercept - intercept).

Також дуже поширеними в англійській військовій термінології є терміни – словосполучення. Такі терміни слугують для позначення багатофункціональних понять, тобто таких понять, які одночасно охоплюють не один, а декілька об'єктів реальної дійсності, притому зовсім різних. Подібні терміни складаються з декількох слів, які мають один загальний для всіх компонент:

Foot soldier – піхотинець

Surface-to-air missile – ракета класу «земля - повітря»

Submarine chaser – корабель-мисливець за підводними човнами

Air-to-ground missile – ракета класу «повітря - земля»

Anti-missile missile – протиракетний

Ammunition establishment – склад боєприпасів

Short-range missile – реактивний снаряд на коротку дистанцію

Conventional armaments – звичайне озброєння

Midget submarine – підводна міні-лодка

Surprise attack – раптовий напад

Range capability – далькостійкість

Field army – загальновійськова армія

Finance company – фінансова рота

Officer of the day – черговий офіцер

Task force – оперативна група

Field training – польові навчання

Flag officer – вищий офіцер

Company officer – молодший офіцер

Drill training – стройова підготовка

Prompt operations – швидкоплинні бойові дії

Amphibious landing – висадка десанту

Shock action – ударна сила

Deliberate attack – добре спланована атака

Offensive actions – наступальні дії

Defensive actions – оборонні дії

Також в жанрах військової літератури часто зустрічаються скорочення військових термінів та звань. Такі скорочення настільки ввійшли в повсякденне вживання, що самі стали термінами. Важливо знати що одне і теж скорочення може означати зовсім різні терміни, тобто вживатися в різних областях військової справи. Про це необхідно пам'ятати військовому перекладачу, і спершу потрібно визначити галузь вживання того або іншого скорочення.

Наведемо приклади найбільш вживаних скорочень військових звань :

1LT First Lieutenant – перший лейтенант

2LT Second Lieutenant – другий лейтенант

ADM; Adm Admiral – адмірал

BG Brigade General – бригадний генерал

COL Colonel – полковник

CWO Chief Warrant Officer – старший уорент-офіцер

CWO2 Chief Warrant Officer, grade II – старший уорент-офіцер другого рангу

COMMO Commodore – комодор

CG Coast Guard – берегова охорона

GA General of the Army – генерал армії

GAF General of the Army Force – генерал ВПС

GEN General – генерал

GF General Staff – загальний штаб

FA Field Artillery – польова артилерія

LTC Lieutenant Colonel – підполковник

LTG Lieutenant General – генерал-лейтенант

MC Marine Corps – корпус морської піхоти

MG Major General – генерал-майор

MPC Military Police Corps – корпус військової міліції

MSGT Master Sergeant – майстер-сержант

PACAF Pacific Air Force – ВПС США в зоні Тихого океану

Plat Sgt; PSGT Platoon Sergeant – взводний сержант

PMG Provost Marshal General – начальник військової поліції сухопутних військ

RADM Rear-Admiral – контр-адмірал

SMAJ Sergeant Major – сержант-майор

SMSGT Senior Master Sergeant – старший майстер-сержант

USN United States Navy – військово – морські сили США

VADM Vice-Admiral – віце-адмірал

WO Warrant Officer – уорент-офіцер

MI Military Intelligence – військова розвідка

А також приведемо приклади скорочень військової термінології:

abn airborne

acft aircraft

admin administration, administrative

air comd air command

air div air division

armd armored

atk attack

ln liaison

log spt logistic support

mil military

mbl def mobile defense

med bn medical battalion

mg machine gun

msn mission

noncom noncommissioned officer

nuc atk nuclear attack

off officer

sol soldier

sta station

stf staff

strat comm strategic communication

sub submarine

sys system

tac tactical

tech technical

tk bn tank battalion

tml terminal

Для військової термінології досить характерними є наявність без еквівалентних термінів-реалій, тобто таких термінів, які позначають специфічні іноземні військові поняття, які цілком відсутні в українській військовій дійсності.

Висновки до Розділу 1

Смисл слова актуалізується семантико-диференційною ознакою, у функції якої виступає актуалізована сема інваріантного значення. Тому термін переносне значення не має чіткої дефініції. Доцільніше було б вживати термін значення і смисл для позначення конкретного слова у мовно-мовленнєвій реалізації. Абстрактність семантичних ознак зумовлює легкість «перенесення» відношень між елементами з однієї системи мови на тотожні відношення і зв'язки між елементами інших систем.

Структурні відношення між елементами системи легко відмежовуються, що особливо важливо для семасіологічних досліджень. Зокрема, голова людини є найважливішою частиною тіла серед інших частин тіла людини, так само, як голова сім'ї стосовно інших членів тієї самої сім'ї. Жанр – це тематично, композиційно і стилістично усталений тип повідомлення – носій мовленнєвих актів, об'єднаних метою спілкування, задумом мовця з урахуванням особистості адресата, контексту і ситуації спілкування. Будь-який

жанр характеризується триєдністю: 1) тематичним змістом; 2) стилем; 3) композицією висловлювання.

Виокремлюють такі **військові жанри** у межах військового перекладу:

- військово-технічний;
- військово-інформаційний
- військово-публіцистичний
- військово-політичний.

Види військового перекладу:

- інформаційний (виступи, доклади, заяви, повідомлення);
- аналітичний (щорічники, програми-огляди);
- регламентуючий (акти, пакти, договори, директиви).

Військовий термін це спеціальне найменування, яке має просту або складну формальну структуру (словосполучення), що співвідноситься з певним поняттям із сфери військової справи (військової науки, техніки, життєдіяльності військ тощо), в семантичній структурі якого є сема «військовий», «бойовий».

Основна відмінність одного жанру від іншого полягає не в його мовних особливостях, хоча для кожного з жанру характерна наявність, або навпаки відсутність тих або інших мовних елементів, а в змістовній спрямованості тексту і його функціональному призначенні. Саме зміст і призначення тексту визначить і вибір конкретних мовних засобів, які в свою чергу, починають характеризувати той або інший жанр.

Отже, у першому розділі ми, по-перше, дали характеристику текстам військових жанрів. Їх ми налічуємо близько шести, а саме: військово-наукові тексти, військово-технічні тексти, військово-інформаційні тексти, військово – публіцистичні, а також військово-ділові тексти. І також до жанрів військової літератури відносяться устави і настанови. По-друге, ми уточнили визначення військового терміна. З нашого дослідження, ми робимо висновок, що військова термінологія представлена прошарком лексики, що обслуговує військову галузь і до складу якого належить назви предметів, дій, процесів, явищ, осіб

безпосередньо пов'язаних з цією галуззю. По-третє, нами було визначено декілька семантичних полів військових термінів, до яких входять назви родів, військ та військових підрозділів; назви видів зброї, частин (деталей) зброї; назви обмундирування, а також назви військових команд.

РОЗДІЛ 2. РЕАЛІЗАЦІЯ ВІЙСЬКОВОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ У ПЕРЕКЛАДІ

2.1. Особливості перекладу військових звань

О.С. Ахманова вважає, що для науково-технічного стилю характерна об'єктивно-описова манера викладу, коли відсутні емоційність та стилістична краса [79]. Аналіз перекладів засвідчує, що перекладачі регулярно здійснюють стилістичну адаптацію тексту, який перекладають, не звертаючи увагу на емоційно-стилістичні елементи оригіналу, що здаються їм недоречними в «серйозному» науковому тексті.

І.В.Корунець, наприклад, серед прийомів перекладу термінів та терміносполучень розрізняє:

1) переклад за допомогою **калькування**: *single-arm semaphore* – *однокрилий семафор*, *single-row engine* – *однорядковий двигун*, *high-voltage switch* – *високовольтний вимикач*, *low-noise engine* – *малогаласний двигун*;

2) переклад за допомогою **використання родового відмінка або підбору еквівалента у цільовому тексті**: *direct current system* – *система постійного току*, *control-surface cable* – *трос керування*;

3) переклад за допомогою **контекстуального розтлумачення терміна**: *pressure oil gun* – *шприці для подачі масла під тиском*, *data processing equipment* – *обладнання для оброблення даних*;

4) переклад лише одного з членів словосполучення групою **пояснювальних слів**: *high aluminium cement* – *цемент з великим утриманням глинозему*, *analogue computer* – *рахунково-вирішальне обладнання непробивної дії*, *single-timelag servo* – *система спостереження з одним постійним часом*, *needle-beam underpinning* – *підведення фундаменту з підтримуванням стіни за допомогою горизонтальних балок-підпорок*; 5) переклад з зміною порядку компонентів атрибутивної групи: *battery-charging motor generators* – *мотор-генератори, підзаряджувальні батареї*, *automobile repair plant construction project* – *проект будівництва авторемонтного заводу* [34, с. 20].

Ці основні прийоми також є тими механізмами перекладу, без яких неможливо подати точний аналог тих термінів, що аналізуються нами. Значна кількість науково-технічних термінів у багатьох мовах утворюється через зміну значень слів загальнолітературної мови і термінів, запозичених з інших галузей науки і техніки. В українській мові це такі терміни, як *крило літака*, *черевик гальма*, в англійській мові: *arm* – *важіль*, *leg* – *нога літака*, *wing* – *крило літака*. Для термінотворення внаслідок зміни значення характерне те, що об'єкт термінологізації завжди має спільну ознаку з предметом чи явищем, назва якого використовується як термін. При їхньому перекладі слід пам'ятати, що ознака, яка береться для характеристики предмета і є основною для перенесення назви, може бути випадковою, оскільки, на відміну від інших способів термінотворення, доводиться не продукувати термін, а вибирати наявне слово, значення якого відображає одна з кількох

2.1.1. Переклад військових звань. Для правильної передачі термінів на мову перекладу перекладач повинен знати прийняті в даній іншомовній термінології мовний знак. Такий знак зазвичай засвоюється перекладачем в зв'язку з терміном рідної мови, що і сприяє встановленню прямих знакових відношень:

Адмірал – Admiral

Полковник – Colonel

Майор – Major

Генерал – General

Капітан – Captain

Відсутність твердо закріплених знакових відношень ускладнює роботу перекладача. Переклад термінів залежить від компетенції перекладача, а також від його можливостей знайти при усному перекладі іншомовний еквівалент за короткий термін. Для того, щоб правильно перекласти термін, необхідне не лише знання двомовних еквівалентів терміна, але і його поняттєве наповнення, а також вміння виділяти термін, який позначає денотат, з оточуючої дійсності.

Переклад військових звань з української мови на англійську і з англійської мови на українську можна здійснити за допомогою двох способів. Найбільш виграшним варіантом виявляється заміна українського військового звання відповідним йому званням Великобританії та США і навпаки:

Rear Admiral – контр-адмірал

Flight Lieutenant – капітан

Warrant Officer – прапорщик

Хоча інколи подібна заміна не можлива. Так, не має аналогів в українських військових силах наступні звання *Brigadier General*, *Brigadier*, *Commodore*, які перекладаються бригадний генерал (як для *Brigadier General*, так і для *Brigadier*) і комодор. В деяких випадках практично неможливо запропонувати однозначну заміну, так як одному англійському терміну відповідає декілька українських термінів і навпаки:

Second Lieutenant – лейтенант, молодший лейтенант

Ensign – лейтенант, молодший лейтенант

В українських збройних силах немає такої категорії військових-службовців, щоб відповідали категорії *Warrant Officers* в збройних силах США та Великобританії. Саме тому для перекладу терміна *Warrant Officers* на українську мову використовується транслітерований термін уорент-офіцер.

При перекладі військових термінів потрібно звертати увагу на розмежування американської і британської термінології.

З точки зору цього розмежування всі англійські військові терміни можна розділити на три групи.

1. Терміни, які вживаються в США та в Англії в одному і тому ж розумінні, наприклад: *company*, *flight*, *plane*, *bomber* і т. д.

2. Терміни, які вживаються тільки в США, наприклад: *squad leader*, *Department of the Air Force*, *radio* або тільки в Англії, наприклад: *Air Ministry*, *Air Vice-Marshal*, *Squadron Leader*, *wireless* і т. д.

3. Терміни, які вживаються в США і в Англії в різних значеннях, наприклад: *field artillery*. Сюди варто віднести терміни, які мають, крім

загального для обох країн значення, додаткові значення, які є специфічними лише для однієї країни, наприклад: *formation*, *wing* і т. д.

Найбільш важкими термінами для перекладу англійських військових текстів є терміни третьої групи. До них відносяться наступні терміни:

Section – відділ, взвод (Бр); секція, відділення (США).

Formation – стрій, бойовий порядок, з'єднання (Бр); стрій, бойовий порядок (США).

Troop – взвод, батарея (Бр); рота, ескадрон (США).

Squadron – ескадрон (Бр); дивізіон, батальйон (США).

Adjutant – начальник штабу батальйону (Бр); начальник відділу особистого складу (США).

field artillery – легка артилерія (Бр); польова артилерія (США).

Особливо важкими для правильного перекладу є терміни *group* і *wing*. Термін *group* в ВПС США і Англії означає різні поняття, хоча перекладається на українську однаково – *авіа група*. При цьому треба мати на увазі, що *авіа група* в США може бути умовно прирівняна до авіаполку, а в Англії – *авіа бригади*. Така ж ситуація з терміном *wing* в ВПС США і Англії означає зовсім різне по своїй організації і численності авіаційних частин, прирівнюється до авіа бригади в США і до авіаполку в Англії, хоча воно перекладається однаковим українським терміном *авіа крило*, або просто *крило*. Допустити таке порівняння з українським терміном можна ще й тому, що при зображенні цих частин графічно, американці користуються тактичними умовними знаками, встановленими відповідно для полка і бригади.

Зважаючи на вказані відмінності в термінології при перекладі будь-якого військового тексту перекладач повинен перш за все повинен визначити національну приналежність тексту. Для цього він повинен перш за все звернути увагу на відмінність в британському та американському написанні деяких слів.

Наприклад:

armor (США); *armour* (Бр)

defense (США); defence (Бр)

maneuver (США); manoeuvre (Бр)

В ВМФ США прийнята система умовних буквених найменувань військових кораблів, службових суден і базових плаваючих засобів.

Кожне буквене найменування складається з двох–чотирьох букв. Перша буква такого умовного найменування є основною і визначає клас корабля або судна. Більш детальне визначення типу і призначення судна чи корабля дається другою і третьою буквами. Назва з чотирьох букв зустрічається досить рідко. Букви, які входять в склад умовних назв дуже часто не мають ніякого зв'язку з повною назвою корабля або судна. В деяких випадках букви співпадають з першими буквами повних назв.

Наведемо приклади назв кораблів та суден, але зазначимо, що їх є близько двохсот найменувань:

BB – лінійний корабель

CA – тяжкий крейсер

CB – лінійний крейсер

CL – легкий крейсер

CV – авіаносій

CVA – тяжкий авіаносій

CVE – конвойний авіаносій

DD – ескадрений міноносець

DDE – вартовий корабель

DDR – вартовий корабель радіолокаційного дозору

CM – мінний загороджувач

DM – легкий мінний загороджувач

AM – мінний тральник

SS – підводне судно

LS – десантний корабель

PT – торпедний катер

AH – шпитальне судно

Іноді коли потрібно підкреслити національний колорит, можливо використовувати дослівний переклад. Так, наприклад, *капітан 3 рангу* відповідає *Lieutenant Commander* в деяких випадках краще підходить дослівний переклад *Captain Third Rank*, однак при цьому необхідно обов'язково уточнити, якому саме британському чи американському званню це відповідає.

А також є військові терміни, які означають військові структури і підрозділи, які потрібно запам'ятати:

Navу – військово-морський флот

Marines – морська піхота

Armour, armoured forces – бронетанкові війська

Commando – спецназ, диверсійно-десантні війська

Secret Service – служба розвідки і контррозвідки

Intelligence – розвідка

Counter-Intelligence – контррозвідка

Search and Rescue Service – рятувальна служба

Staff, Headquarters – штаб

division – дивізія

brigade – бригада

regiment – полк

battalion – батальйон

company – рота

platoon – взвод

squad – відділення

squadron – ескадра

Але на сьогодні існує також думка, того щоб взагалі не перекладати військові звання, зокрема висловлюється Ю. Веремєєвим в книзі «Анатомія армії». Автор дотримується концепції щодо неможливості перекладу іноземних військових звань на українську мову. Проблема полягає в тому, що в армії різних країн системи військових звань часто відрізняється одна від одної; мається на увазі відмінність в назвах самих звань, і в їх різних системах. В

американській армії, для прикладу, склад рядових і сержантів розділяється на enlisted і non-commissioned officers, хоча ми можемо і знайти один з перекладів enlisted як «Американський військово службовець рядового або сержантського складу в строковій військовій службі», не дивлячись на те, що в США вже давно немає строкової служби. Ще один випадок стосується військового звання «лейтенант», так як в американській армії два лейтенанти, а в нашій три, часто бувають непорозуміння. Саме тому в своїх роботах Ю. Веремєєв пропонує варіанти дослівного перекладу. Він вживає такі назви як «Прайвіт ферст класс», «Ферст лютенант», «Секонд лютенант», «Кептен», «Енсін»,

Але на нашу думку, в письмовому варіанті потрібно намагатись відшукати відповідні українські еквіваленти під час роботи з військовими термінами. Транслітерований переклад допускається при синхронному усному перекладі, коли перекладач обмежений в часі і немає досить можливостей для підбору адекватного еквіваленту.

2.1.2. Способи перекладу військових звань армій США та Британії.

Розташування за рангом в армії США

General Officer	Генерали (дослівний)
General of the Army	генерал армії (дослівний)
General	генерал (транслітерація)
Lieutenant General	генерал-лейтенант(дослівний)
Major General	генерал-майор (дослівний)
Brigadier General	бригадний генерал (дослівний)
Field Officer	Старші офіцери(словниковий відповідник + дослівний)
Colonel	полковник (словниковий відповідник)
Lieutenant Colonel	підполковник (словниковий відповідник)
Major	майор (транслітерація)
Company Officer	Молодші офіцери(словниковий відповідник + дослівний)
Captain	капітан (транслітерація)

First Lieutenant	перший лейтенант(<i>дослівний</i>)
Second Lieutenant	лейтенант/ 2ий лейтенант(<i>дослівний</i>)
Warrant Officer	Уорент-офіцери(<i>транслітерація</i>)
Chief Warrant Officers, grade IV (CWO-4)	старший уорент офіцер 4-го рангу (<i>дослівний + транслітерація</i>)
Chief Warrant Officers, grade III(CWO-3)	старший уорент офіцер 3-го рангу (<i>дослівний + транслітерація</i>)
Chief Warrant Officers, grade II(CWO-2)	старший уорент офіцер 2-го рангу (<i>дослівний + транслітерація</i>)
Warrant Officer, grade I (WO-2)	уорент-офіцер 1-го рангу (<i>транслітерація + дослівний</i>)
Noncommissioned Officers	Сержанти(<i>еквівалентна заміна</i>)
Sergeant Major	головний сержант(<i>дослівний</i>)
Master Sergeant	майстер сержант (<i>дослівний</i>)
First Sergeant	перший сержант (<i>дослівний</i>)
Platoon Sergeant	взводний сержант(<i>дослівний + словниковий відповідник</i>)
Sergeant 1 st class	сержант першого класу(<i>дослівний</i>)
Staff Sergeant	штаб сержант (<i>дослівний</i>)
Sergeant	сержант (<i>транслітерація</i>)
Corporal	капрал (<i>еквівалентна заміна</i>)
Specialists	Спеціалісти(<i>дослівний</i>)
Specialist Nine	спеціаліст 9-ої категорії (<i>дослівний</i>)
Specialist Eight	спеціаліст 8-ої категорії (<i>дослівний</i>)
Specialist Seven	спеціаліст 7-ої категорії (<i>дослівний</i>)
Specialist Six	спеціаліст 6-ої категорії (<i>дослівний</i>)
Specialist Five	спеціаліст 5-ої категорії (<i>дослівний</i>)
Specialist Four	спеціаліст 4-ої категорії (<i>дослівний</i>)
Soldiers	Рядові (<i>еквівалентна заміна</i>)
Private 1 st class	рядовий 1-го класу(<i>словниковий</i>)

	<i>відповідник +дослівний)</i>
Private	рядовий (<i>словниковий відповідник</i>)
Recruit	новобранець (<i>словниковий відповідник</i>)

Проаналізувавши переклад військових звань в армії США, ми дійшли висновку, що при перекладі військових звань в армії США переважає дослівний переклад, а також транслітерація. Інколи транслітерація та дослівний переклад зустрічаються разом при перекладі одного і того самого звання. Це трапляється в тому випадку, якщо звання складається більше ніж з одного слова. Також тут застосовується такий спосіб перекладу як еквівалентна заміна, наприклад словосполучення *noncommissioned officers* перекладається як *сержанти*.

Звання в Британській армії

Staff Officers	Генерали (<i>аналогія</i>)
Field Marshal	фельдмаршал (<i>транслітерація</i>)
General	генерал (<i>транслітерація</i>)
Lieutenant General	генерал-лейтенант (<i>дослівний</i>)
Major General	генерал-майор (<i>дослівний</i>)
Brigadier	бригадний генерал/ бригадир (<i>дослівний</i>)
Field Officers	Старші офіцери (<i>словниковий відповідник +дослівний</i>)
Colonel	полковник (<i>словниковий відповідник</i>)
Lieutenant Colonel	підполковник (<i>словниковий відповідник</i>)
Major	майор (<i>транслітерація</i>)
Junior Officers	Молодші офіцери (<i>дослівний</i>)
Captain	капітан (<i>транслітерація</i>)
Lieutenant	лейтенант (<i>транслітерація</i>)
Second Lieutenant	другий лейтенант (<i>дослівний</i>)
Warrant Officers	Уорент-офіцери (<i>транслітерація</i>)
Warrant Officers, class I	уорент-офіцер 1-го класу (<i>транслітерація + дослівний</i>)

Warrant Officers, class II	уорент-офіцер 2-го класу (<i>транслітерація + дослівний</i>)
Noncommissioned Officers	Сержанти (<i>еквівалентна заміна</i>)
Staff-Sergeant	штаб сержант (<i>дослівний</i>)
Sergeant	сержант (<i>транслітерація</i>)
Corporal	молодший сержант/ капрал (<i>еквівалентна заміна + транслітерація</i>)
Men	Рядові (<i>словниковий відповідник</i>)
Lance Corporal	єфрейтор/ молодший капрал <i>еквівалентна заміна + словниковий відповідник</i>)
Private	рядовий (<i>словниковий відповідник</i>)

Здійснивши переклад звань Британської армії так само як і при перекладі звань в армії США, найчастіше ми зустрічаємось з такими видами перекладу як транслітерація та дослівний переклад. Інколи також присутня еквівалентна заміна та переклад способом підбору словникового відповідника.

Розташування за рангом у Військово-повітряних силах США

General Officers	Генерали (<i>дослівний</i>)
General of the Air Force	генерал ВПС (<i>дослівний</i>)
General	генерал-полковник/ генерал (<i>транслітерація + дослівний</i>)
Lieutenant General	генерал-лейтенант (<i>дослівний</i>)
Major General	генерал-майор (<i>дослівний</i>)
Brigadier General	бригадний-генерал (<i>дослівний</i>)
Field Officers	Старші офіцери (<i>словниковий відповідник + дослівний</i>)
Colonel	полковник (<i>словниковий відповідник</i>)
Lieutenant Colonel	підполковник (<i>словниковий відповідник</i>)
Major	майор (<i>транслітерація</i>)
Company Officers	Молодші офіцери (<i>словниковий відповідник</i>)

Captain	капітан (<i>транслітерація</i>)
First Lieutenant	перший лейтенант (<i>дослівний</i>)
Second Lieutenant	лейтенант (другий) лейтенант (<i>еквівалентна заміна + дослівний</i>)
Warrant Officers	Уорент-офіцери (<i>транслітерація</i>)
Chief Warrant Officer	старший уорент-офіцер (<i>дослівний + транслітерація</i>)
Warrant Officer	уорент-офіцер (<i>транслітерація</i>)
Noncommissioned Officers	Сержанти (<i>еквівалентна заміна</i>)
Chief Master Sergeant	головний майстер-сержант (<i>дослівний</i>)
Senior Master Sergeant	старший майстер-сержант (<i>дослівний</i>)
Master Sergeant	майстер-сержант (<i>дослівний</i>)
Technical Sergeant	технік-сержант (<i>дослівний</i>)
Staff Sergeant	штаб-сержант (<i>дослівний</i>)
Soldiers	Рядові (<i>еквівалентна заміна</i>)
Airman, 1 st class	рядовий 1-го класу (<i>еквівалентна заміна</i>)
Airman, 2 nd class	рядовий 2-го класу (<i>еквівалентна заміна</i>)
Airman, 3 rd class	рядовий 3-го класу (<i>еквівалентна заміна</i>)
Airman, basic	недосвідчений рядовий (<i>еквівалентна заміна</i>)

Здійснивши переклад звань Військово-повітряних сил США та проаналізувавши переклад, ми можемо зробити висновки, що домінуючим способом перекладу є дослівний. Також досить часто ми зустрічаємося з еквівалентною заміною, а саме при перекладі звань рядового. Також зустрічаються такі звання які перекладаються способом транслітерації.

Звання в Королівських повітряних силах

Staff Officers	Генерали (<i>еквівалентна заміна</i>)
Marshal of the R. A. F.	маршал ВВС (<i>дослівний</i>)
Air Chief Marshal	генерал-полковник/ головний маршал авіації (<i>дослівний</i>)

Air Marshal	генерал-лейтенант/ маршал авіації (<i>аналогія + дослівний</i>)
Air Vice-Marshal	генерал-майор/ віце-маршал авіації (<i>аналогія + дослівний</i>)
Air Commodore	бригадний генерал/ комодор авіації (<i>аналогія + еквівалентна заміні</i>)
Field Officers	Старші офіцери (<i>словниковий відповідник</i>)
Group Captain	полковник (<i>словниковий відповідник</i>)
Wing Commander	підполковник (<i>аналогія</i>)
Squadron Leader	майор (<i>аналогія</i>)
Junior Officers	Молодші офіцери (<i>дослівний</i>)
Flight Lieutenant	капітан (<i>словниковий відповідник</i>)
Flying Officer	старший лейтенант (<i>аналогія</i>)
Pilot Officer	лейтенант (<i>аналогія</i>)
Warrant Officers	Уорент-офіцери (<i>транслітерація</i>)
Warrant Officer	уорент-офіцер (<i>транслітерація</i>)
Noncommissioned Officers	Сержанти (<i>еквівалентна заміна</i>)
Flight Sergeant	старший сержант (<i>описовий</i>)
Sergeant	сержант (<i>транслітерація</i>)
Corporal	молодший сержант/ капрал (<i>еквівалентна заміна / словниковий відповідник</i>)
Men	Рядові (<i>еквівалентна заміна</i>)
Senior Aircraftman	єфрейтор (<i>описовий</i>)
Leading Aircraftman	старший рядовий (<i>описовий</i>)
Aircraftman	рядовий (<i>словниковий відповідник</i>)

На відміну від попередніх аналізів-перекладу військових звань, аналіз перекладу звань в Королівсько-повітряних силах відрізняється, а саме тим, що тут переважає переклад по аналогії. Також тут ми зустрічаємось з описовим перекладом, наприклад Senior Aircraftman відповідає єфрейтор; Aircraftman – рядовий. Інколи також присутня еквівалентна заміна та транслітерація.

Розташування за рангом в Військово-морському Флоті США

Flag Officers	Адмірали (<i>словниковий відповідник</i>)
Fleet Admiral	адмірал флоту (<i>описовий</i>)
Admiral	адмірал (<i>транслітерація</i>)
Vice-Admiral	віце-адмірал (<i>дослівний</i>)
Rear-Admiral	контр-адмірал (<i>словниковий відповідник</i>)
Commodore	комодор (<i>транслітерація</i>)
Officers	Офіцери (<i>транслітерація</i>)
Captain	капітан 1 рангу (кептен) (<i>аналогія/транслітерація</i>)
Commander	капітан 2 рангу (командер) (<i>аналогія/транслітерація</i>)
Lieutenant-Commander	капітан 3 рангу (лейтенант-командер) (<i>дослівний/ транслітерація</i>)
Lieutenant	лейтенант (<i>транслітерація</i>)
Lieutenant Junior Grade	молодший лейтенант флоту (<i>дослівний</i>)
Ensign	лейтенант (енсін) (<i>еквівалентна заміна/дослівний</i>)
Warrant Officers	Уорент-офіцери (<i>транслітерація</i>)
Chief Warrant Officer	старший уорент-офіцер (<i>транслітерація + дослівний</i>)
Warrant Officer	уорент-офіцер (<i>транслітерація</i>)
Midshipmen	Гардемарини (<i>словниковий відповідник</i>)
Midshipman 1 st (2 nd , 3 rd , 4 th) class	гардемарини 1-го (2, 3, 4-го) класу (<i>словниковий відповідник +дослівний</i>)
Petty Officers	Старшина (<i>еквівалентна заміна</i>)
Master Chief Petty Officer	майстер-головний старшина (<i>еквівалентна заміна +дослівний</i>)
Senior Chief Petty Officer	старший головний старшина (<i>еквівалентна заміна + дослівний</i>)

Chief Petty Officer	головний старшина (<i>еквівалентна заміна + дослівний</i>)
Petty Officer 1 st (2 nd , 3 rd) class	старшина 1-ої (2, 3-ої) статі (<i>еквівалентна заміна</i>)
Men	Матроси (<i>словниковий відповідник</i>)
Seaman	матрос (<i>дослівний</i>)
Apprentice Seaman	молодший матрос (<i>еквівалентна заміна</i>)
Seaman Recruit	матрос-новобранець (<i>еквівалентна заміна</i>)

Домінуючим способом перекладу під час аналізу Військово-морського флоту США є транслітерація. Інколи дослівний переклад та еквівалентна заміна зустрічаються разом при перекладі одного і того самого словосполучення, наприклад Master Chief Petty Officer, тут поєднаний дослівний переклад та еквівалентна заміна.

Звання Королівського флоту

Flag Officers	Адмірали (<i>словниковий відповідник</i>)
Admiral of the Fleet	адмірал флоту (<i>дослівний</i>)
Admiral	адмірал (<i>транслітерація</i>)
Vice-Admiral	віце-адмірал (<i>дослівний</i>)
Rear-Admiral	контр-адмірал (<i>словниковий відповідник</i>)
Commodore	комодор (<i>транслітерація</i>)
Officers	Офіцери (<i>транслітерація</i>)
Captain	капітан 1 рангу (кептен) (<i>аналогія/ транслітерація</i>)
Commander	капітан 2 рангу (командер) (<i>аналогія/ транслітерація</i>)
Lieutenant-Commodore	капітан 3 рангу (лейтенант-командер) (<i>аналогія/ дослівний</i>)
Lieutenant	лейтенант (<i>транслітерація</i>)
Sub-Lieutenant	старший лейтенант (<i>еквівалентна заміна</i>)
Acting Sub-Lieutenant	лейтенант (<i>еквівалентна заміна</i>)

Midshipman	гардемарини(словниковий відповідник)
Petty Officers	Старшини (еквівалентна заміна)
Chief Petty Officer	головний старшина (еквівалентна заміна + дослівний)
Petty Officer 1 st (2 nd , 3 rd) Class	старшина 1-ої (2, 3-ої) статі(еквівалентна заміна)
Men	Матроси (словниковий відповідник)
Leading Seaman	старший матрос (еквівалентна заміна)
Able Seaman	матрос (описовий)
Ordinary Seaman	молодший матрос (описовий)
Boy 1 st (2 nd) class	юнга 1-ої (2-ої) статі (словниковий відповідник)

Проаналізувавши переклад військових звань Королівського флоту, ми можемо зробити висновки, що перекладаючи на українську мову ми зустрічаємося тут з різними видами перекладу, а саме транслітерація, як наприклад при перекладі *Vice Admiral* – *Вице-адмірал*; зустрічається також переклад способом підбору словникового відповідника, наприклад *Rear-Admiral* – *Контр-адмірал*. Також зустрічається описовий переклад та еквівалентна заміна.

Розташування за рангом у Морському флоті США

General Officer	Генерал (дослівний)
General	генерал (транслітерація)
Lieutenant General	генерал-лейтенант (дослівний)
Major General	генерал-майор (дослівний)
Brigadier General	бригадний генерал (дослівний)
Field Officer	Старші офіцери (словниковий відповідник)
Colonel	полковник (словниковий відповідник)
Lieutenant Colonel	підполковник (дослівний + словниковий відповідник)
Major	майор (транслітерація)
Company Officer	Молодші офіцери (словниковий відповідник + дослівний)

Captain	капітан (<i>транслітерація</i>)
First Lieutenant	старший лейтенант/ перший лейтенант <i>еквівалентна заміна/ дослівний</i>)
Second Lieutenant	лейтенант/ 2ий лейтенант (<i>еквівалентна заміна/ дослівний</i>)
arrant Officer	Уорент-офіцери (<i>транслітерація</i>)
Chief Warrant Officer	старший уорент офіцер (<i>дослівний + транслітерація</i>)
Warrant Officer	уорент-офіцер (<i>транслітерація</i>)
Noncommissioned Officers	Сержанти (<i>еквівалентна заміна</i>)
Sergeant Major	головний сержант (<i>дослівний</i>)
First Sergeant	перший сержант (<i>дослівний</i>)
Master Sergeant	майстер сержант (<i>дослівний</i>)
Technical Sergeant	технік сержант (<i>дослівний</i>)
Sergeant	сержант (<i>транслітерація</i>)
Corporal	капрал (<i>транслітерація</i>)
Soldiers	Рядові (<i>словниковий відповідник</i>)
Private 1 st class	рядовий 1-го класу (<i>аналогія</i>)
Private	рядовий (<i>словниковий відповідник</i>)

Проаналізувавши переклад Морського флоту США ми робимо висновок, що тут значно переважає дослівний переклад. Лише інколи зустрічається транслітерація та переклад способом підбору словникового відповідника.

Результати дослідження свідчать, що при перекладі звань армій США переважає дослівний переклад та транслітерація, тоді як при перекладі військових звань Великобританії переважає спосіб еквівалентної заміни та спосіб шляхом підбору словникового відповідника.

На основі аналізу текстів військових жанрів нами сформована наступна порівняльна таблиця військових звань в збройних силах США

Таблиця 2.1

Army	Air Force	Navy	Marines
------	-----------	------	---------

General of the Army Генерал армії	General of the Air Force Генерал Військово - повітряних сил	Fleet admiral Адмірал флоту	_____
General Генерал	General Генерал	Admiral Адмірал	General Генерал
Lieutenant general Генерал-лейтенант	Lieutenant general Генерал-лейтенант	Vice-admiral Вище-адмірал	Lieutenant general Генерал-лейтенант
Major general Генерал-майор	Major general Генерал-майор	Rear-admiral Контр-адмірал	Major general Генерал-майор
Brigadier general Бригадний-генерал	Brigadier general Бригадний-генерал	Commodore Комодор	Brigadier general Бригадний-генерал
Colonel Полковник	Colonel Полковник	Captain Капітан 1го рангу	Colonel Полковник
Lieutenant colonel Підполковник	Lieutenant colonel Підполковник	Commander Капітан 2го рангу	Lieutenant colonel Підполковник
Major Майор	Major Майор	Lieutenant commander Капітан 3го рангу	Major Майор
Captain Капітан	Captain Капітан	Lieutenant Капітан-лейтенант	Captain Капітан
First lieutenant 1ий лейтенант	First lieutenant 1ий лейтенант	Lieutenant junior grade Молодший лейтенант флоту	First lieutenant 1ий лейтенант
Second lieutenant Лейтенант/2ий лейтенант	Second lieutenant Лейтенант/2ий лейтенант	Ensign Лейтенант/ Енсін	Second lieutenant Лейтенант/2ий лейтенант
			Chief warrant Officer

Chief warrant Officer	Chief warrant Officer	Chief warrant Officer	Старший уорент-офіцер
Старший уорент-офіцер	Старший уорент-офіцер	Старший уорент-офіцер	Warrant officer
Warrant officer	Warrant officer	Warrant officer	Уорент-офіцер
Уорент-офіцер	Уорент-офіцер	Уорент-офіцер	Sergeant major
Sergeant major	Chief master sergeant	Master chief petty Officer	Головний сержант
Головний сержант	Головний майстер сержант	Головний майстер сержант	First sergeant
Master sergeant	Senior master sergeant	Senior chief petty officer	Перший сержант
Майстер сержант	Старший майстер-сержант	Старший головний сержант	Master sergeant
Platoon sergeant	Майстер-сержант	Chief petty officer	Майстер-сержант
Взводний сержант	Technical sergeant	Головний сержант	Technical sergeant
Staff sergeant	Технік-сержант	Petty officer, 1st class	Технік-сержант
Штаб-сержант	Staff sergeant	Старшина 1го класу	Staff sergeant
Sergeant	Штаб-сержант	Petty officer, 2nd class	Штаб-сержант
Сержант	_____	Старшина 2го класу	Sergeant
Corporal	_____	Petty officer, 3rd class	Сержант
Капрал	_____	Старшина 3го класу	Corporal
_____	Airman, 1st class	_____	Капрал
	Рядовий 1го	_____	_____

	класу		
	Airman, 2nd class		
	Рядовий 2го		Private, 1st class
	класу		Рядовий 1го класу
Private, 1st class	Airman, 3rd class		
Рядовий 1го	Рядовий 3го	Seamen	Private
класу	класу	Матрос	Рядовий
Private	Airman, basic	Apprentice seamen	
Рядовий	Недосвідчений	Молодший	
	Рядовий	матрос	
Recruit			
Новобранець		Seaman recruit	
		Матрос	
		новобранець	

І також наводимо порівняльну таблицю військових звань в збройних силах Великобританії, яка бала сформована на основі аналізу текстів військових жанрів

Таблиця 2.2

Army	Royal Air Force	Royal Navy
Field marshal	Marshal of the R.A.F.	Admiral of the fleet
Фельдмаршал	Маршал ВВС	Адмірал флоту
General	Air chief marshal	Admiral
Генерал-полковник/ генерал	Генерал-полковник/ головний маршал авіації	Адмірал
Lieutenant-general	Air marshal	Vice-admiral
Генерал-лейтенант	Генерал-лейтенант/ маршал авіації	Віце-адмірал
Major-general	Air vice-marshal	Rear-admiral
Генерал-майор	Генерал-майор/ віце маршал авіації	Контр-адмірал

Brigadier	Air commodore	Commodore
Бригадний генерал/ бригадир	Бригадний генерал/ комодор авіації	Комодор
Colonel	Group captain	Captain
Полковник	Полковник	Капітан 1го рангу
Lieutenant-colonel	Wing commander	Commander
Підполковник	Підполковник	Капітан 2го рангу
Major	Squadron leader	Lieutenant-commander
Майор	Майор	Капітан 3го рангу
Captain	Flight lieutenant	Lieutenant
Капітан	Капітан	Лейтенант
Lieutenant	Flying officer	Sub-lieutenant
Лейтенант	Старший лейтенант	Старший лейтенант
Second lieutenant	Pilot officer	Acting sub-lieutenant
Другий лейтенант	Лейтенант	Лейтенант
Warrant officer, class I	Warrant officer	_____
Уорент-офіцер 1го класу	Уорент-офіцер	_____
Warrant officer, class II	_____	_____
Уорент-офіцер 2го класу	_____	Chief petty officer
_____	Flight sergeant	Головний старшина
Staff sergeant	Старший сержант	Petty officer, class I
Штаб сержант	Sergeant	Старшина 1ої статі
Sergeant	Сержант	Petty officer, class II
Сержант	Corporal	Старшина 2ої статі
Corporal	Молодший сержант/ капрал	Petty officer, class III
Молодший сержант/ капрал	Senior aircraftman	Старшина 3ої статі
	Єфрейтор	Leading seaman
		Старший матрос

Lance corporal Єфрейтор/ молодший капрал _____	_____	Able seaman Матрос Ordinary seamen
Private Рядовий _____	Leading aircraftman Старший рядовий Aircraftman Рядовий	Молодший матрос Boy Юнга

2.1.3. Функціонування військових звань у сучасному мас-медійному дискурсі. Однією з основних форм масової комунікації є газетно-журнальна комунікація. Вона наділена можливостями впливати на створення і збереження біо-, гено-, ело- та інформфондів. На відміну від художнього мовлення, медіальні засоби орієнтуються на масову аудиторію.

Газетно-журнальна комунікація виконує основну функцію інформації, а також, функцію впливу на масового реципієнта. Усі соціально важливі події знаходять своє відображення у мові газет і журналів. Однією з актуальних тем усіх випусків є тема війни і миру у світі. Політична велич країни обов'язково тісно пов'язані із могутністю її армії. Військові конфлікти у різних куточках світу, зокрема у Сербії, Хорватії, Іраку викликають потребу у відображенні відношення до них з боку журналістів. Оскільки, в рамках даної роботи ми досліджуємо військову термінологію, вважаємо за потрібне проаналізувати живу сучасну мову газетно-журнальної комунікації, у якій активно вживаються одиниці, що нас цікавлять.

1. *Gen. Ratko Mladic's 11 years as a war – crimes fugitive were about to end.* – *Одинадцять років генерала Ратко Младіча, які проведені ним як військовим дезертиром, наблизились до завершення.*

Gen. – генерал (транслітерація).

2. *«Gradual withdrawal of Coalition forces has begun», said American's top officer in Iraq, Gen. George Casey, at a Jan. 26 handover ceremony.* – *«Поступове виведення коаліційних сил розпочалась» - сказав американський офіцер вищого*

рангу в Іракові, **генерал** Джордж Касей, 26 січня під час церемонії передачі повноважень.

Gen. – генерал (транслітерація).

3. «We are not teaching them everything we know», says one U.S. **officer**, asking not to be named since it's a sore topic. – «Ми не навчаємо їх усього, що ми знаємо» – сказав один американський **офіцер**, який просив не називати його імені, так як це досить болюча тема.

Officer – офіцер (транслітерація).

4. U. S. trainers are focusing their efforts on level-two forces like **Colonel** Miliki's brigade: units that can plan and conduct their own counterinsurgency operations. – Американські інструктори зосереджують їхні зусилля на двох-рівневі сили, такі як бригада **полковника** Міліка: підрозділи, які можуть планувати і проводити свої власні операції по придушенню повстань.

Colonel – полковник (словниковий відповідник).

5. According to Multinational Forces spokesman **Maj. Gen.** Rick Lynch, Iraq's growing security forces planned and carried out more than a quarter of all counterinsurgency operations in Iraq in January. – Згідно зі словами представника Багатонаціональних сил **генерала-майора** Ріка Лінча, зростаючі Іракські сили безпеки запланували і провели більше ніж чверть операцій по придушенню повстань в Іракові, в січні цього року.

Maj.Gen. – генерал-майор (дослівний).

6. «We were, like, 'Hey, these guys are pretty good!» says team member **Capt.** Ryan Pass, 25. – «Про нас говорили, 'Гей, а ці хлопці досить хороші!'» – каже 25 річний член команди **капітан** Ріан Пасс.

Capt. – капітан (транслітерація).

7. The team's leader, **Lt. Col.** John McCarthy, a 1985 West Point graduate, credits a large share of the brigade's discipline and skill to Maliki's leadership. – Лідер команди, **підполковник** Джон Маккартні, випускник Вест-Поінтської військової академії 1985 року, відносить дисциплінованість та майстерність бригади на рахунок її керівника полковника Маліка.

Lt. Col. – підполковник (словниковий відповідник).

8. «*We want better weapons*», says **Col. Mohammed Wasif**, commander of the *Fifth Brigade in Baghdad*. – «Ми хочемо кращої зброї,» – каже **полковник Мохамед Васі**, командир П'ятої бригади в Багдаді.

Col. – полковник (словниковий відповідник).

9. «*Yes*», says **Lt. Gen. Martin Dempsey**, the officer in charge of training *Iraq's troops – but only if America remains patient*. – «Так» – каже **лейтенант-генерал Мартін Демпсей**, офіцер відповідальний за тренування Іракських військ – але лише в тому випадку, якщо Америка залишатиметься терплячою.

Lt. Gen. – лейтенант-генерал (дослівний).

10. *It's easy if you know how*, says *Israel's outgoing chief of military intelligence*, **Gen. Yossi Kuperwasser**. – Це легко, якщо ви знаєте як, каже керівник Ізраїльської військової розвідки, **генерал Йоссі Купервасер**.

Gen. – генерал (транслітерація).

11. **Air Force** ordered a classified study of the *UAV threat*. – **Повітряні сили** наказали вивчити загрозу безпілотного літального апарату.

Air Force – повітряні сили (словниковий відповідник).

12. *U. S. Army Maj. Anthony Smith hoists his prosthetic hook, tied to a paddle, as he floats down Idaho's Salmon River in a large blue raft, manned by a cackling crew of fellow amputees*. – Американський **майор Ентоні Сміт** піднімає свій протезний крюк, прив'язаний до весла, в той час коли він спускався вниз по річці Салмон, штат Айдахо, на великому синьому плотові, разом зі своїми товаришами – інвалідами.

Maj. – майор (транслітерація).

13. «*Technology has advanced to the point where we can salvage patients who would not have survived before*», says **Lt. Col. John McManus** of the *Army's Institute for Surgical Research in San Antonio, Texas*. – «Технології покращилися до такої міри, що ми можемо рятувати пацієнтів, які б не вижили раніше», каже **лейтенант-полковник Американського інституту хірургічних досліджень в Сан-Антоніо штату Техас, Джон МакМанус**.

Lt. Col – лейтенант полковник (словниковий відповідник).

14. *U. S. Marine Sgt. Damion Jacobs lost his right leg below the knee to an IED six months ago.* – Даміон Якобс **сержант** американської морської піхоти втратив свою праву ногу нижче коліна шість місяців назад.

Sgt. – сержант (транслітерація).

15. *The United States Army Chaplaincy was officially created by an act of Continental Congress in July of 1775 upon the urgent request of General George Washington.* – Армія військових священників США була офіційно створена згідно з актом Контиентального Конгресу в липні 1775 року за негайним наказом **генерала** Джорджа Вашингтона.

General – генерал (транслітерація).

16. *«The aircraft aren't up there looking for a fight,» says Adm. Barry M. Costello.* – «Здається літак не готовий до бою», каже **адмірал** Барі М. Костело.

Adm. – адмірал (транслітерація).

17. *Aboard the carrier USS Constellation in the Persian Gulf, Marine Lt. Col. Gary Thomas, just back from dropping 2,000-pound smart bombs on Iraqi surface-to-air-missile (SAM) sites, says his four-hour mission in an F-18 was not «full-fledged» combat.* – На борту військового американського корабля «Сузір'я» в Персидській затоці, **підполковник** морської піхоти Гарі Томас, щойно відступивши від скидання бомб вагою 2000 фунтів, класу «земля-повітря» на територію Іраку, говорить, що його чотирьох годинна місія на кораблі F-18 не була «повноцінною» битвою.

Lt. Col. – підполковник (словниковий відповідник).

18. *Capt. John W. Miller, commanding officer of the Constellation, told NEWSWEEK: «We're degrading their command and control down south».* – Командуючий офіцер військового американського корабля «Сузір'я», **капітан** Джон Мілер розповів журналу Ньюсвік: «Ми нехтуємо їхнім наказом і направляємося вниз на південь».

Capt. – капітан (транслітерація).

19. *The violence now becomes the problem of Ecuador's president – elect, former Army **colonel** Lucio Gutierrez.* – Насильство стає великою проблемою для Еквадорського президента на сьогодні – обраного колишнього армійського **полковника** Лусіо Гутієреза.

Colonel – полковник (словниковий відповідник).

20. *Like thousand of U. S. troops stationed in South Korea, Lt. John Stone opted to live among the locals.* – Подібно до тисяч інших американських військових, розміщених на території Південної Кореї, **лейтенант** Джон Стон вирішив жити серед місцевих жителів.

Lt. – лейтенант (транслітерація).

21. *Criticism from what he describes as «a vocal minority» has compelled Air Force Capt. Garrett McCoy to question both his mission and his family's security.* – Критика від тих кого він називає «вокальне меншенство», змусила **капітана повітряних сил** Гаретта Маккоя задуматися над питанням про його місію та безпеку його сім'ї.

Air Force Capt. – капітан повітряних сил (дослівний).

22. *«Initially, there was at least an implication that [Iraq] was linked to terrorism», says retired Marine Gen. Anthony Zinny.* – «Спочатку, було принаймні значення того, що Ірак був пов'язаний з тероризмом», каже Ентоні Зінній, **генерал морської піхоти** у відставці.

Marine Gen. – генерал морської піхоти (дослівний).

23. *«I want to go to combat», says Sgt. Mathew Fidelity of the Second Brigade, Third Infantry Division.* – «Я хочу йти воювати», каже Метью Філей – **сержант** Другої Бригади, Третьої Піхотної дивізії.

Sgt. – сержант (транслітерація).

24. *The Third Infantry Division is prepared to be the «tip of the spear» if American armed forces invade Iraq, according to the division commander, Maj. Gen. Buford Blount.* – Третя Піхотна дивізія готова бути на «підхваті», якщо американські військові сили увійдуть до Іраку, згідно зі словами командуючого дивізією **генерала-майора** Буфорда Блоунта.

Maj. Gen. – генерал-майор (дослівний).

25. *David Grubb, a Marine infantryman trained to use a shoulder-fired 83mm rocket launcher, knows he will be afraid.* – Девід Грабб, морський піхотинець, навчений використовувати запускаючи установку ракети 83мм, знає, що йому буде страшно.

Marine infantryman – морський піхотинець (словниковий відповідник).

26. «*Because Saddam knows we're coming to get him this time, he will not be reluctant to use all the weapons at his disposal*», says former White House national-security aide and retired Army **Gen. Wayne Downing, commander of U.S. Special Forces in the gulf war. – «Через те, що Саддам знає, що ми прибуваємо взяти його на цей раз, він не буде відмовлятися від того, щоб користуватися всією зброєю, яка в його розпорядженні» – сказав колишній помічник національної безпеки Білого дому і генерал у відставці Вейн Давнінг, командир американських спеціальних сил.**

Gen. – генерал (транслітерація).

27. *The 164th Battalion was attached to the team of Colonel Rototayev.* – 164 батальйон був приєднаний до команди полковника Рототасєва.

Colonel – полковник (словниковий відповідник).

28. *No wonder General Franks will try to get the war over with as quickly as possible.* – Не дивно, що генерал Франкс буде намагатися виграти війну настільки швидко як це можливо.

General – генерал (транслітерація).

29. *Franks is an old artilleryman, and his early war plans looked a lot like Gen. Norman Schwarzkopf's.* – Франкс – старий артилерієць, і його попередні військові плани були схожими з планами генерала Нормана Шваркопфа.

Gen. – генерал (транслітерація).

30. *Marine Corps Capt. Michael Craig Berryman had been held captive for less than a day and already his face was bruised and bloody from constant beatings.* – Капітана Майкла Крайга Берімена, утримували в полоні менше, ніж день, але його лице було у синцях і у крові від постійних побоїв.

Capt. – капітан (транслітерація).

31. A Marine **lieutenant colonel** was so hungry he ate the scabs off his wounds. – **Лейтенант-полковник** морської піхоти був настільки голодним, що він з'їв струпи із своїх ран.

Lieutenant-colonel – лейтенант – полковник (словниковий відповідник).

32. **Captain** S. Churakov was a professional painter and restorer. – **Капітан** С. Чураков був професійним художником.

Captain – капітан (транслітерація).

33. «The plane is to get it done as quickly as possible and get out», says **Lt. Col. Michael Humm**, a spokesman for the Pentagon's chief planner, Defense Undersecretary Douglas Feith. – «Літак повинен це зробити настільки швидко, наскільки це можливо і повернутися назад» – каже **лейтенант-полковник** Майкл Хумм, представник головного плановика Пентагону, заступник міністра-оборони Дуглас Феїт.

Lt. Col. – лейтенант – полковник (транслітерація).

34. Informing **Captain** Vochkovsky of the order, the **brigade commander** said: «The mission is difficult, that's why you may choose the crew for the raid yourself». – Інформуючи **капітана** Борковського про наказ **бригадний командир** сказав: «Місія важка, тому ви можете обрати команду для нападу самотійно».

Captain – капітан (транслітерація).

Brigade commander – бригадний командир (дослівний).

35. But a few seconds later **Senior-lieutenant** Dukhov set fire to the Tiger with a well-aimed shell. – Але через декілька секунд **старший лейтенант** Духов підпалив Тигра добре спрямованим снарядом.

Senior-lieutenant – старший лейтенант (дослівний).

36. **Major** S. Grigorov was a specialist in Western art. – **Майор** С. Григоров був спеціалістом по Західному мистецтву.

Major – майор (транслітерація).

37. The **brigade commander** gave his approval to the decision and by midnight he had sent eight tanks and self-propelled guns which brought with them

barrels of fuel and some ammunition. – Командир бригади схвалив рішення і відправив вісім танків і саморушні гармати, які принесли барели пального і боєприпаси.

Brigade commander – командир бригади (дослівний).

*38. In July 1941 the situation in the Smolensk area was very serious and the Supreme Command **General** Headquarters decided to form several army groups. – В липні 1941 року ситуація в Смоленській області була дуже серйозна і генерал верховного командування Хедквартерс вирішив сформувати декілька армійських груп.*

General – генерал (транслітерація).

*39. Here, first in defense and then in the counter-offensive, the future **Marshal** of the Soviet Union displayed his military talent. – Ось тут, спочатку в захисті а потім в контрнаступі, майбутній **маршал** Радянського Союзу показав свій військовий талант.*

Marshal – маршал (транслітерація).

*40. Then, as a **Commander** of the Central Front, Rokossovsky took part in the battle of Kursk. – Тоді, як і **командуючий** Центральним Флотом, Рокосовський прийняв участь в битві під Курськом.*

Commander – командуючий (словниковий відповідник)

*41. On June 29, 1944 Konstantin Rokossovsky was promoted to the rank of **marshal** of the Soviet Union. – 29 липня 1944 року Костянтин Рокосовський був підвищений до рангу **маршала** Радянського Союзу.*

Marshal – маршал (транслітерація).

*42. In the centre, the First Byelorussian Front was commanded by **Marshal** of the Soviet Union G. Zhukov, on the right, the Second Byelorussian Front by **Marshal** of the Soviet Union K. Rokossovsky and on the left, the First Ukrainian Front by **Marshal** of the Soviet Union I. Konev. – В центрі, Першим білоруським Фронтом командував **маршал** Радянського Союзу Жуков, з права, Другим білоруським Фронтом **маршал** Радянського Союзу К. Рокосовський, і зліва Першим українським Фронтом **маршал** Радянського Союзу І. Конєв.*

Marshal – маршал (транслітерація).

43. *General of the Army I. Petrov, Chief of Staff of the First Ukrainian Front wanted to know the fate of the gallery and arrived at the famous Zwinger Palace or rather ruins of the Palace, for there was only a heap of ruins there.* – **Генерал армії** *I. Петров* начальник штабу Першого українського Цвінгерського палацу чи навіть руїн палацу, так як там залишилися лише куча руїн.

General of the army – **генерал армії** (дослівний).

44. *The team was headed by Colonel A. Rototayev.* – Команда була під керівництвом **полковника** *A. Ротатаєва*.

Colonel – полковник (словниковий відповідник).

45. *He reported the situation to the brigade commander and asked for reinforcements.* – Він повідомив про дану ситуацію **командуючого бригадою** і попросив про підкріплення.

Brigade commander – командир бригади (дослівний).

46. *The next tenant, they know, could be the man who is in line to administer postwar Iraq: retired Army Lt. Gen. Jay M. Garner.* – Вони знають, що наступним орендатором міг би бути чоловік, який знаходиться на лінії щоб керувати Іраком після війни: **генерал-лейтенант** армії *Джей М. Гарнер*.

Lt. Gen. – генерал-лейтенант (дослівний).

47. *Senior-Lieutenants M. Volodin and N. Ponomaryov were graduates of the Suricov Art Institute and were both young painters.* – **Старший лейтенант** *М. Володін* і *Н. Пономарьов* були дипломованими спеціалістами Суріковського Художнього Інституту і обоє були молодими художниками.

Senior-Lieutenant – старший лейтенант (дослівний).

48. *Indeed, a run-through for the war at Gen. Tommy Frank's new CENTCOM headquarters in Qatar last month was a blizzard of computer glitches.* – Насправді, перегляд війни в новому Центком штабі **генерала** *Томма Франка* в Катарі минулого місяця був вихром раптових комп'ютерних збоїв.

Gen. – генерал (транслітерація).

49. *On May 26, 1945 **Marshal** of the Soviet Union Ivan Konev, Commander of the First Ukrainian Front, arrived at Pillnitz and the big wooden box from Gross Kotta was opened.* – 26 травня 1945 року **маршал** Радянського Союзу Іван Конєв, командуючий Першим Українським Фронтом, прибув у Пільніц і велика дерев'яна коробка з Великої Коти була відкрита.

Marshal – маршал (транслітерація).

50. ***Brigadier General** R. Saxton is hereby appointed Inspector of Settlements and Plantations, and will at once enter on the performance of his duties.* – **Бригадний-генерал** Р. Сакстон тут призначений інспектором поселень і колоній, зразу приступає до виконання обов'язків.

Brigadier general – бригадний генерал (дослівний).

51. *To solve this, **Gen.** George Washington wrote, «As the Continental Army has unfortunately no uniforms, and consequently many inconveniences must arise from not being able to distinguish the commissioned officers from the privates, it is desired that some badge of distinction be immediately provided; for instance that the field officers may have red or pink colored cockades in their hats, the captains yellow or buff, and the subalterns green».* – Щоб вирішити це **генерал** Джордж Вашингтон написав, «Оскільки континентальна армія на жаль немає жодних уніформ, і тому виникає багато незручностей через проблему нездатності розрізнення вповноважених офіцерів від рядових, бажано щоб був забезпечений певний значок для розрізнення; наприклад, польові офіцери можуть мати червону чи рожеву кокарду на головних уборах; капітани жовту чи бурожовту, молодші офіцери – зелену».

Gen. – генерал (транслітерація).

52. ***Sailors** followed the example of the most successful navy of the time – the Royal Navy.* – **Моряки** слідували прикладу з найбільш успішного флоту – Королівського Флоту.

Sailor – моряк (словниковий відповідник).

53. *Petty officers* lost their rank when the crew was paid off at the end of a voyage. – **Старші офіцери** втратили свій чин коли команда була звільнена в кінці рейсу.

Petty officer – старший офіцер (еквівалентна заміна).

54. *The United States Navy now does not use the rank of **Commodore** at all, but **Rear Admirals** are divided into senior and junior.* – Зараз Флот Сполучених Штатів не використовує звання **комодорів** взагалі, але **контр-адмірالی** розділені на старших і молодших.

Commodore – комодор (транслітерація).

Rear-Admiral – контр-адмірал (словниковий відповідник).

55. *Operations **officers** recruit foreigners to give information about their countries to the USA.* – Виконуючі **офіцери** приймають на роботу іноземних новобранців, щоб ті надали інформацію про їхні країни Штатам.

Officer – офіцер (транслітерація).

56. *All graduates of OBC get the title of an **All-Source Intelligence officer**.* – Всі випускники основного курсу підготовки офіцерів отримують звання **офіцерів загальної розвідки**.

All-Source Intelligence officer – офіцер загальної розвідки (словниковий відповідник).

57. ***Air Defenders** were the first Army units to engage the Japanese at Pearl Harbor.* – **Повітряні захисники** були перші армійські підрозділи для того щоб найняти японців в Перл Харбор.

Air Defender – повітряний захисник (описовий).

58. *As the Soviet bomber threat waned in the 1960`s, the **focus of ADA** doctrine shifted to defense of maneuver forces.* – Оскільки радянська загроза бомбардування зменшилась в 60х роках фокус доктрини **артилерії ППО** перемістився на захист сил маневру.

Focus of ADA – артилерія ППО (описовий).

59. *The **AAA Corps** entered WWII in a manner that would eventually prove the branch motto: «**FIRST TO FIRE**».* – **Корпус Зенітної артилерії** вступив у

другу світову війну таким чином, що в кінцевому результаті довів девіз відділення: «Спочатку стріляти».

The AAA Corps – корпус зенітної артилерії (описовий).

60. *In Vietnam, Army Aviation was instrumental in saving over 320,000 US soldiers' lives by helicopter medical evacuation.* – У В'єтнамі **армійська авіація** була ефективною у збереженні 320000 американських солдат за допомогою гелікоптера медичної авіації.

Army Aviation – армійська авіація (дослівний).

61. *Army Aviation first tasted combat on 9 Nov 42 in the North African campaign of WWII.* – **Армійська авіація** вперше випробувала себе в битві 9 листопада 1942 року в Північно-Африканській компанії другої світової війни.

Army Aviation – армійська авіація (дослівний).

62. *Until 1866, George Washington had been the only full General in the United States Army.* – До 1866 року Джордж Вашингтон був єдиним повноважним генералом Сполучених Штатів.

General – генерал (транслітерація).

63. *A Lieutenant General would be expected to command an Army, but in World War II Lieutenant Generals sometimes were even commanding Army Corps.* – Передбачалося що **генерали-лейтенанти** керують лише армією, але в другій світовій війні генерали-лейтенанти інколи керували армійськими корпусами.

Lieutenant General – генерал-лейтенант (дослівний).

64. *Until 1864, The United States Army had had only two Lieutenant Generals, George Washington and Winfield Scott.* – До 1864 року армія США мала тільки два **генерала-лейтенанта** – Джорджа Вашингтона і Вінфільда Скотта.

Lieutenant General – генерал-лейтенант (дослівний).

65. *Vice Admiral Nagumo commanded the Pearl Harbor Strike Force for the Imperial Japanese Navy.* – **Віце-адмірал** Нагумо командував страйком в Перл Харбор проти Імператорського Японського Флоту.

Vice Admiral – віце адмірал (дослівний).

66. *Horatio Nelson, who had become a **Captain** at 21, was promoted to **Rear Admiral** at 39 years of age.* – Гораціо Нельсон, який став **капітаном** в 21, був підвищений до **контр-адмірала** в 39 років.

Captain – капітан (транслітерація); *Rear Admiral* – контр-адмірал (калькування).

67. *He was relieved, however, the very next day by **Lieutenant S.A. Maher**.* – Однак, одразу ж на наступний день він був звільнений **лейтенантом** С.А. Махером.

Lieutenant – лейтенант (калькування).

68. *Congress saw the disparity caused by national growth and world wide military requirements and in 1976 posthumously promoted George Washington to **General of the Armies** with six stars.* – Конгрес бачив нерівність, що була спричинена національним зростанням і світовими військовими вимогами і в 1962 році Джордж Вашингтон був посмертно підвищений до **генерала армії** із шістьма зірками.

General of the Armies – генерал армії (калькування).

Висновки до Розділу 2

Отже, у ході дослідження було з'ясовано:

1. Семантичний аспект перекладу полягає у правильному підборі лексико-граматичних засобів відповідно до загальної функціонально-комунікативної спрямованості оригіналу з урахуванням існуючих літературних норм мови, якою виконується переклад.

2. Військово-публіцистичні тексти мають стислість, чіткість і конкретність формулювань, точність і ясність викладу, що забезпечує логічну послідовність викладу, чітке відмежування однієї думки від іншої, легкість сприйняття переданої інформації.

3. Правильний переклад військових термінів залежить, значною мірою, від правильного перекладу термінів, тому що більшу частину військової

лексики займають військово-технічні терміни з максимальним смисловим навантаженням.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

Проведене дослідження дало змогу дійти таких висновків:

Військова термінологія у сучасному дискурсі представлена прошарком лексики, що обслуговує саме військову галузь. Військові терміни не завжди мають чіткий відповідник в українській мові і тому часто подаються у словниках у вигляді транслітерації або перекладається описово.

Також одним з наших завдань було дослідити відмінності у перекладі військових звань в арміях Британії та США. На основі перекладених звань нами були створенні порівняльні таблиці, а також проаналізовано переклад військових звань у арміях Британії та США. Ми також проаналізували вживання військових термінів та звань у сучасній газетно-журнальній комунікації. З нашої роботи ми бачимо, що при перекладі звань армій США переважає дослівний переклад та транслітерація, тоді як при перекладі військових звань Британії переважає спосіб еквівалентної заміни та спосіб шляхом підбору словникового відповідника. Також при перекладі військових звань ми зустрічалися з описовим перекладом, адже часто військові звання США, а також Великобританії, не співпадають з назвами звань в українській армії. І тому деякі вчені, а саме Ю. Вермеєв, пропонує в деяких випадках використовувати навіть не описовий переклад, а дослівний та транслітерацію при перекладі наприклад, *First Lieutenant*. У своїй роботі «Анатомія армії», він пропонує взагалі не перекладати більшість військових звань, а просто транслітерувати. В такому випадку *First Lieutenant*, він подає як «Ферст лютенант». Але на нашу думку, під час письмового перекладу військових термінів потрібно намагатись відшукати відповідний український еквівалент. А транслітерований переклад допускається при синхронному усному перекладі, коли перекладач обмежений в часі.

Досліджуючи військову термінологію ми можемо зазначити, що військові терміни утворюються з використанням звичайних способів словотворення, характерні для сучасної англійської мови. Як відомо розрізняється

морфологічне і лексико семантичне словотворення. Афіксація – це один із способів морфологічного словотворення. До числа найбільш продуктивних суфіксів за допомогою яких утворюються військові терміни відносяться наступні: *-ability; -al; -ance; -able; -less; -ment; -ier; -ship* та інші. З найбільш вживаніших префіксів, за допомогою яких утворюються терміни можна виділити наступні: *anti-; counter-; mis-; out-; re-; post-; under-* та інші.

Також дуже поширеними в англійській військовій термінології є терміни–словосполучення. Такі терміни слугують для позначення багатофункціональних понять, таких понять, які одночасно охоплюють не один, а декілька об'єктів реальної діяльності. Подібні терміни складаються з декількох слів.

Зазначимо також, що в жанрах військової літератури часто зустрічаються скорочення та аббревіації військових термінів та звань. Деякі скорочення та аббревіації настільки ввійшли в повсякденне вживання, що самі стали термінами. Важливо помітити, що одне і теж скорочення може означати зовсім різні терміни, тобто вживатися в різних областях військової справи. І про це необхідно пам'ятати військовому перекладачеві.

Також для військової термінології досить характерним є наявність без еквівалентних термінів-реалій.

У нашій роботі нами було виділено декілька семантичних полів з англійської військової термінологічної лексики, а саме:

- назви родів військ, військових підрозділів;
- назви військових чинів;
- назви видів зброї та частин зброї;
- назви обмундирування;
- назви військових команд.

Отже, про військову термінологію ми можемо багато говорити, адже дана термінологія постійно збагачується великою кількістю термінологічних неологізмів, у зв'язку з розробкою та застосуванням нових систем озброєння, створення нових родів військ, збільшенням обсягу досить складної командно-

розпорядної інформації, але слід пам'ятати, що характерною особливістю військової лексики є те, що вона є сформованою, усталеною. Адже війни супроводжували людське суспільство з прадавніх часів для позначення відповідних явищ, предметів, об'єктів бралися слова із загальноживаної мови, наприклад: war, warrior, forces, armor і т.д.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Апресян Ю.Д. Идеи и методы современной структурной лингвистики. Москва : «Просвещение», 1989. 230 с.
2. Ахманов А.С. Логические формы и их выражения в языке. – в кн.: Мышление и язык. Москва, 1992. 305 с.
3. Балабін В.В. Завдання теорії військового перекладу. Філологія і лінгвістика в сучасному суспільстві : матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції (м. Хмельницький, 23-24 березня). Херсон : Видавничий дім «Гельветика», 2018. С.105–107.
4. Балабін В.В. Перекладацьке супроводження як основа лінгвістичного забезпечення військ. Тези доповідей VIII Міжнародної науково-практичної конференції «Військова освіта і наука: сьогоднішня та майбутня» / за заг. ред В.В. Балабіна. Київ : ВІКНУ, 2012. С.122.
5. Балабін В.В. Професійна компетентність військового перекладу. Мовні концептуальні картини світу : збірник наукових праць. Київ, 2002. №7. С.20–23.
6. Балабін В.В. Теоретико-концептуальні основи військового перекладу. Філологічні трактати. Том 10. №1. 2018. С. 7–18. URL: <http://tractatus.sumdu.edu.ua/Arhiv/2018/3.pdf>.
7. Балабін В.В., Кременецький Б.В., Левчик В.В. Професійний стандарт офіцера тактичного рівня Збройних сил України з військового перекладу (ВОС 390400) першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. Київ, 2016. 54 с.
8. Балабін В.В., Кременецький Б.В., Левчик В.В. Професійний стандарт офіцера тактичного рівня Збройних сил України з військового перекладу (ВОС 390400) другого (магістерського) рівня вищої освіти. Київ, 2016. 41 с.
9. Банман П.П. Военный переводчик: требования и компетенции. Вестник Пермского национального исследовательского политехнического университета: Проблемы языкознания и педагогики. 2015. №2(12). С.106–112.

10. Бархударов Л.С. Структура простого предложения современного английского языка. Москва : «Высшая школа», 1988. 265 с.
11. Бархударов Л.С. Язык и перевод. Москва : «Международные отношения», 1975. 432 с.
12. Бенк Н.А., Лукьянова Н.А., Ламухина Л.Г. Ученик англійського языка. Москва :Высшая школа, 1985. 356 с.
13. Бондар Л. А. Механізми перекладу англійських термінів-новоутворень українською мовою. *Філологічні студії*. Вип. 6, 2019
14. Будагов Р.А. Литературные языки и языковые стили. Москва : «Высшая школа», 1977. 231 с.
15. Бух М.А., Обухова М.М. Учебник английского языка. Для высших военных инженерных училищ. Москва : Воениздат, 1976. 373с.
16. Вахмистров В.В. и др. Учебник английского языка: Для высш. военных командных уч. щ. 2-е изд., испр. и доп. Москва : Воениздат, 1979. 462 с.
17. Ветров А.А. Семиотика и ее основные проблемы. Москва : «Высшая школа», 1989. 323 с.
18. Гавранек Б. Задачи литературного языка и его культура. Москва : «Прогресс», 1987. 215 с.
19. Галанова В.М., Яремчик І.А., Блощинський І.Г. Військовий переклад: навчальний посібник. Хмельницький: Видавництво Національної академії Державної прикордонної служби України імені Б. Хмельницького, 2006. 443с.
20. Городецкий Б.Ю. Проблемы семантической типологии. Москва : «Прогресс», 1976. 167 с.
21. Долежел Л., Краус И., Пруха Я. К некоторым проблемам языковой коммуникации. 1989, №1.
22. Дудок Р.І. Проблеми значення та смислу терміна у гуманітарних науках. Монографія. Львів : Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2009. 358 с.
23. Єфимов Р.В. Учебник военного перевода. М.: Политиздат; 1985.

24. Збірник наукових праць №21. Частина II. Хмельницький: Видавництво Національної академії ПВУ, 2002. 419с.
25. Збірник наукових праць №23. Частина II. Хмельницький: Видавництво Національної академії ПВУ, 2002. 431с.
26. Зорівчак Р.Г. Іноземна мова як засіб глибокого пізнання мови. *Рідне слово*, випуск 7. Київ, 1973. 256 с.
27. Карабан В.І. Переклад англійської наукової і технічної літератури. Частина I. Вінниця, Вид. Нова книга. 2001. 271 с.
28. Карабан В.І. Переклад англійської наукової і технічної літератури. Частина II. Вінниця, Вид. Нова книга. 2001. 303 с.
29. Кислюк Л.П. Нові англійські запозичення і термінологія // Українська термінологія. Львів. 1992. 289 с.
30. Кобозева И.М. Лингвистическая семантика. Москва : 2000. 352 с.
31. Кожина М.Н. О речевой структуре функционального стиля и методах ее изучения. Проблемы лингвистической стилистики. Тезисы докл. 1-го МГПШИЯ, 1989. 255 с.
32. Козир Є. Проблеми унормування чужомовних запозичень. *Українська термінологія і сучасність*: зб. наук. Праць – Вип. IV. Київ, 2001. 344 с.
33. Комиссаров В.Н. Слово о переводе. Москва : «Международные отношения», 1973. 256 с.
34. Корунець І. В. Теорія і практика перекладу (аспектний переклад) : підручник. Вінниця : Нова книга, 2001. 448 с.
35. Котелов Н.З. О применении объективных и точных критериев описания сочетаемости слов. Вопросы языкознания, 1965, №4.
36. Крупнов В. Н. Курс перевода. Английский язык. Москва : Международные отношения, 1979. 204с.
37. Кунцевич В. Н. Грамматические трудности перевода. Минск : МГЛУ, 1999. 189с.

38. Латышев Л.К., Провоторов В.И. Структура и содержания подготовки переводчиков в языковом вузе: уч.-метод. пос. 2-е изд. Москва: НВИ-ТЕЗАУРУС, 2001. 136 с.
39. Леонтьев А.А. Язык, речь, речевая деятельность. Москва : «Наука», 1986. 279 с.
40. Лингвистические проблемы военной терминологии. Москва : «Наука», 1989. 376 с.
41. Мельничук А.С. Понятие системы и структуры языка в свете диалектического материализма. Вопросы языкознания, 1970. 278 с.
42. Месинова Л.А. Характер трудностей возникающих при работе над переводом специального текста. Учен. зап. МГПИ, 1978. 376 с.
43. Миньяр-Белоручев Р.К. Как стать переводчиком? Москва: Готика, 1999. 176 с.
44. Миньяр-Белоручев Р.К. Методика обучения последовательному переводу. авторефер. докт. дис. Москва, 1990. 217 с.
45. Мурат В.П. Об основных вопросах стилистики. Москва : Изд-во Моск. ун-та, 1987. 158 с.
46. Найда Ю.А. Наука перевода. Вопросы языкознания, 1990, №4.
47. Нарський І.С. Диалектичне протиріччя і логіка пізнання. Москва : «Наука», 1989. 265 с.
48. Наумовець А. Імплементация англіцизмів в українській мові. Укр. термінологія і сучасність: зб. наук. Праць Вип. IV. Київ, 2001. 134 с.
49. Нелюбин Л.Л. Синтаксис языка американских боевых приказов: автореф. канд. дис. Москва, 1968. 259 с.
50. Нелюбин Л.Л. Введение в технику перевода (когнитивный теоретико-прагматический аспект): учебное пособие. Москва: Флинта: Наука, 2009. 216 с.
51. Нелюбин Л.Л. Введение. Военный перевод и его особенности. Учебник военного перевода: англ. язык. Москва : Воениздат, 1972. С. 13–37.

52. Нелюбин Л.Л. Введение. Военный перевод и его особенности. Учебник военного перевода: Английский язык. Общий курс; под ред. Л.Л. Нелюбина. Москва : Воениздат, 1981. С. 10–32.
53. Нелюбин Л.Л. Требования к военному переводчику. Толковый переводческий словарь. 5-е изд. Москва : Наука, 2008. С.230–231.
54. Нелюбин Л.Л. Требования к переводчику. Толковый переводческий словарь. 5-е изд. Москва: Флинта: Наука, 2008. С.231–233.
55. Носенко Н. А. Пособие по переводу научно-технической литературы. Москва :Высшая школа, 1999. 349с.
56. Осадчук М.Л. Застосування семантичних полів для інтенсифікації навчання англійської військової термінології. Зб. Наук.пр., Львів, 2002.
57. Пиотровский Р.Г. О некоторых стилистических категориях. Вопросы языкознания, 1994. 342 с.
58. Поршнева Е.Р. Междисциплинарные основы базовой лингвистической подготовки специалиста-переводчика: дис. ... д-ра пед. наук. Казань, 2004. 426 с.
59. Пронина Р.Ф. Перевод английской научно-технической литературы. Москва : Высшая школа, 1986. 175с.
60. Рецкер Я.И. Теория перевода и переводческая практика. Москва : «Международные отношения», 1974. 431 с.
61. Романенко Н.М., Шагардинова Е. Методологические основы профессиональной подготовки военных переводчиков. Известия Южного федерального университета: Педагогические науки. 2017. №4. С.28–33.
62. Синько Л.В., Пахомова Г.В. Американский английский язык, Київ : Экспресс, 1992. 212 с.
63. Спажев Ю.А., Филиппов А.А. Курс военного перевода (Английский язык) Москва : Воениздат, 1973. 508 с.
64. Стрелковський Г.М. Перевод боевых документов бундесвера. Москва : Воениздат, 1970. 165 с.

65. Стрелковський Г.М. Теория и практика военного перевода: Английский язык. Москва :Воениздат, 1979. 272 с.
66. Стрелковський Г.М., Ветлов Н.П., Филимонов А.М. Учебник военного перевода. Москва :Воениздат, 1973. 346 с.
67. Толок І.В., Мартинюк В.В., Судніков О.І. та ін. Методичні рекомендації з розроблення нормативних документів підготовки військових фахівців у вищих військових закладах Міністерства оборони України та військових навчальних підрозділах вищих навчальних закладів України. Київ, 2016. 29 с.
68. Федоров А.В. Основы общей теории перевода. Москва : «Высшая школа», 1968. 324 с.
69. Халеева И.И. Основы теории обучения пониманию иноязычной речи (подготовка переводчиков). Москва : Высшая школа, 1989. 240 с.
70. Цвиллинг М.Я. Профессиональные требования к личности переводчика и обучения переводу. Информационно-коммуникативные аспекты перевода: сборник научных трудов. Нижний Новгород, 1998. С.141–150.
71. Чередниченко О.І. Складові професійної компетенції перекладача. Про мову і переклад. Київ : Либідь, 2007. С.230–237.
72. Шторин Е.К. Проблемы развития профессиональной компетентности военных переводчиков. Интеграционные процессы в науке в современных условиях : сборник статей Международной научно-практической конференции: в 3-частях. 2017. С.120–123.
73. Юмор в униформе: Сборник юмора на английском языке / Сост. Э.Н. Муратов. Москва : ООО «Издательство АСТ»: ООО «Издательство Астрель», 2004. 236 с.

ПЕРЕЛІК ДОВІДКОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ

74. Англо-русский военный словарь. Издание 2-е, переработанное и дополненное. Коллектив авторов. Под общей редакцией Г.А. Судзиловський. Москва : Военное издательство, 1968. 1064 с.

75. Великий тлумачний словник сучасної української мови / Уклад. і голов. ред. В.Т. Бусел. – К.; Ірпінь, 2007.
76. Джингардзе А.К. Толковый терминологический словарь-справочник. Москва :Инфоконт. 1991. 334 с.
77. Енциклопедія Київського національного університету імені Тараса Шевченка. URL: <http://eu.univ.kiev.ua/departments/viys%60kovogo-perekladu-td-spets/>.
78. Російсько-українсько-англійський військовий словник: Близько 20000 слів / Уклад.: В.Я. Карачун, І.А. Черненко, С.М. Чиж, О.О. Карачун. Київ : Техніка, 2001. 750с.
79. Словник іншомовних слів/За ред.. О.С. Мельничука. – Вид. 2-е, випр. і доп. Київ : УРЕ, 1985. 967 с.
80. Словник іншомовних слів/Уклад.: С.М. Морозов, Л.М. Шкаралута. Київ : Наук. Думка, 2000. 680 с.
81. The World Book Encyclopedia. World Book, Inc. A Scott Fetzer company Chicago London Sidney Toronto. Translated from the German by C.V.S. Salt Walter Markov, Heinz Helmert Battles of World History, edition Leipzig.

Summary

Translation of military terms is a separate branch of translation. The defining feature of military-terms translation is the extraordinary terminology and the most accurate presentation of the material, while figuratively emotional and expressive means are completely absent. The place of military translation is determined by most scholars in the link of special translation.

The problem of translation of terms and compilation of branch terminological dictionaries continues to be one of the urgent problems of modern linguistics. A critical generalization of the state of the study of terminology problems allows us to conclude that the English military terminology subsystem is insufficiently studied.

Semanticization and standardization, especially the translation of military terms, all require in-depth analysis and determines the relevance of this study due to the significant role of the military terminology subsystem in English-language professional communication.

The **study** focuses on the military ranks of the British and US armies and some other semantic types of English-language military terms.

The **subject** of the study is the peculiarities of the translation of military ranks of the British and US armies, as well as other military terms.

The **material** of the research was texts of military genres, as well as modern English-language newspaper and magazine communication. The total number of analyzed terms is more than 150 units.

Since there are significant differences between the names of military ranks in the armies of different countries, the **aim** of this paper is to identify important differences and compile a comparative table of the translation of military ranks of Britain and the United States. The study will also focus on other semantic fields of military vocabulary.

In order to achieve this aim, the following **tasks** are solved in the work:

1. to describe the texts of military genres;
2. to clarify the definition of the military term;

3. to describe the semantic types of military terms;
4. to investigate the differences in the translation of military ranks in the British and US armies;
5. to analyze the use and translation of military terms in modern newspaper and magazine communication.

The scientific **novelty** of the study is determined by the chosen direction and definition of the problem. The paper reveals differences in the translation of military ranks of the British and US armies, compiles a comparative table by type of troops, as well as analyzes the use of military terms in newspaper and magazine communication. Difficulties in translating military terms are studied, the main methods of their translation are named.

The practical **significance** of the work is determined by the possibility of applying the results of the study when reading university special courses and special seminars on terminology. The obtained data can be used in terminological practice.

The aim, tasks and actual field of research determine the use of appropriate **methods** of linguistic analysis. The main method is synchronous linguistic description. The classification method and the modeling method were used in the research.

Structure. The paper consists of an introduction, two chapters (theoretical and practical), conclusions, a list of references. The introduction defines the purpose and objectives of the work, indicates the material used, reveals the relevance and value of the research results.

Military terminology in modern discourse is represented by a layer of vocabulary that serves the military industry. Military terms do not always have a clear equivalent in the Ukrainian language and are therefore often presented in dictionaries in the form of transliteration or translated descriptively.

Also, one of our tasks was to investigate the differences in the translation of military ranks in the armies of Britain and the United States. Based on the translated ranks, we created comparative tables, as well as analyzed the translation of military ranks in the British and US armies. We also analyzed the use of military terms and

ranks in modern newspaper and magazine communication. From our work, we see that the translation of US military ranks is dominated by literal translation and transliteration, while the translation of British military ranks is dominated by the method of equivalent replacement and the method of selecting a dictionary equivalent. Also, when translating military ranks, we encountered descriptive translation, because often the military ranks of the United States, as well as Great Britain, do not coincide with the names of ranks in the Ukrainian army. That is why some scholars, namely Yu. Vermeev, suggest in some cases to use not even a descriptive translation, but a literal and transliteration when translating, for example, First Lieutenant. Just transliterate. In this case, First Lieutenant, he serves as "First Lieutenant". But in our opinion, when translating military terms, one should try to find a corresponding Ukrainian equivalent. And transliterated translation is allowed for simultaneous interpretation, when the translator is limited in time.

Examining military terminology, we can say that military terms are formed using the usual ways of word formation, typical of modern English. It is known that morphological and lexical semantic word formation differs. Affixation is one of the ways of morphological word formation. Among the most productive suffixes with which military terms are formed are the following: -ability; -al; -ance; -able; -less; -ment; -ier; -ship and others. From the most used prefixes by means of which terms are formed it is possible to allocate the following: anti-; counter-; mis-; out-; re-; post-; under- and others.

Another very common in English military terminology are terms-phrases. Such terms are used to denote multifunctional concepts, such concepts that simultaneously cover not one but several objects of real activity. Such terms consist of several words.

Note also that in the genres of military literature are often abbreviations and acronyms of military terms and ranks. Some abbreviations and acronyms have become so commonplace that they have become terms. It is important to note that the same abbreviation can mean completely different terms, ie used in different areas of military affairs. And this must be remembered by the military translator.

Also for military terminology is quite characteristic of the presence without equivalent terms-realities.

In our work, we have identified several semantic fields of English military terminology, namely:

- names of military families, military units;
- names of military ranks;
- names of types of weapons and parts of weapons;
- names of uniforms;
- names of military teams.

Thus, we can talk a lot about military terminology, because this terminology is constantly enriched by a large number of terminological neologisms, in connection with the development and application of new weapons systems, the creation of new types of troops, increasing the amount of complex command and control information. to understand that the characteristic feature of military vocabulary is that it is formed, established. After all, wars have accompanied human society since ancient times to denote the relevant phenomena, objects, objects, words were taken from the common language, for example: war, warrior, forces, armor, etc.

Анотація

Військовий переклад становить відокремлену галузь перекладацької діяльності. Визначальною рисою військового перекладу постає надзвичайна термінологічність і якомога точніше викладення матеріалу, при цьому образно емоційні та виразні засоби повністю відсутні. Місце військового перекладу більшість науковців визначає у ланці спеціального перекладу.

Проблема перекладу термінів і складання галузевих термінологічних словників продовжує залишатися однією з актуальних проблем сучасного мовознавства. Критичне узагальнення стану вивчення проблем термінології дозволяє зробити висновок, що англійська військова термінологічна підсистема є недостатньо вивченою.

Семантизація та стандартизація, особливості перекладу військових термінів все те вимагає поглибленого аналізу та визначає актуальність цього дослідження зумовлена значною роллю військової термінологічної підсистеми в англійській фаховій комунікації.

Об'єктом дослідження є військові звання армій Британії та США та деякі інші семантичні типи англійських військових термінів.

Предметом дослідження є особливості перекладу військових звань армій Британії та США, а також інших військових термінів.

Матеріалом дослідження слугували тексти військових жанрів, а також сучасна англійська газетно-журнальна комунікація. Загальна кількість проаналізованих термінів становить понад 150 одиниць.

Оскільки в арміях різних країн існують суттєві відмінності між назвами військових звань, то **метою** даної роботи є виявлення важливих відмінностей та складання порівняльної таблиці перекладу військових звань Британії та США. В рамках дослідження увагу буде приділено також іншим семантичним полям військової лексики.

Задля досягнення поставленої мети у роботі вирішуються наступні **завдання:**

6. Дати характеристику текстам військових жанрів;
7. Уточнити дефініцію військового терміна;
8. Описати семантичні типи військових термінів;
9. Дослідити відмінності у перекладі військових звань в арміях Британії та США;
10. Проаналізувати вживання та переклад військових термінів у сучасній газетно-журнальній комунікації.

Наукова новизна дослідження визначається обраним напрямком і визначенням проблеми. У роботі виявлено відмінності у перекладі військових звань армій Британії та США, складено порівняльну таблицю по родам військ, а також проаналізовано вживання військових термінів у газетно-журнальній комунікації. Досліджено труднощі при перекладі військових термінів, названо основні способи їх перекладу.

Практичне значення роботи визначається можливістю застосування результатів дослідження при читанні вузівських спецкурсів і спецсемініарів з термінології. Отримані дані можуть бути використані у термінографічній практиці.

Мета, завдання і реальний напрямок дослідження зумовлюють використання відповідних методів лінгвістичного аналізу. Основним є метод синхронного лінгвістичного опису. У роботі застосувались класифікаційний метод та метод моделювання.

Структура. Робота складається зі вступу, двох розділів(теоретичного та практичного), висновків, переліку використаних джерел. У вступі визначається мета та завдання роботи, вказується використаний матеріал, розкриваються актуальність та цінність результатів дослідження.

Військова термінологія у сучасному дискурсі представлена прошарком лексики, що обслуговує саме військову галузь. Військові терміни не завжди

мають чіткий відповідник в українській мові і тому часто подаються у словниках у вигляді транслітерації або перекладається описово.

Також одним з наших завдань було дослідити відмінності у перекладі військових звань в арміях Британії та США. На основі перекладених звань нами були створенні порівняльні таблиці, а також проаналізовано переклад військових звань у арміях Британії та США. Ми також проаналізували вживання військових термінів та звань у сучасній газетно-журнальній комунікації. З нашої роботи ми бачимо, що при перекладі звань армій США переважає дослівний переклад та транслітерація, тоді як при перекладі військових звань Британії переважає спосіб еквівалентної заміни та спосіб шляхом підбору словникового відповідника. Також при перекладі військових звань ми зустрічалися з описовим перекладом, адже часто військові звання США, а також Великобританії, не співпадають з назвами звань в українській армії. І тому деякі вчені, а саме Ю. Вермеєв, пропонує в деяких випадках використовувати навіть не описовий переклад, а дослівний та транслітерацію при перекладі наприклад, *First Lieutenant*. У своїй роботі «Анатомія армії», він пропонує взагалі не перекладати більшість військових звань, а просто транслітерувати. В такому випадку *First Lieutenant*, він подає як «Ферст лютенант». Але на нашу думку, під час письмового перекладу військових термінів потрібно намагатись відшукати відповідний український еквівалент. А транслітерований переклад допускається при синхронному усному перекладі, коли перекладач обмежений в часі.

Досліджуючи військову термінологію ми можемо зазначити, що військові терміни утворюються з використанням звичайних способів словотворення, характерні для сучасної англійської мови. Як відомо розрізняється морфологічне і лексико семантичне словотворення. Афіксація – це один із способів морфологічного словотворення. До числа найбільш продуктивних суфіксів за допомогою яких утворюються військові терміни відносяться наступні: *-ability; -al; -ance; -able; -less; -ment; -ier; -ship* та інші. З найбільш

вживаніших префіксів, за допомогою яких утворюються терміни можна виділити наступні: *anti-*; *counter-*; *mis-*; *out-*; *re-*; *post-*; *under-* та інші.

Також дуже поширеними в англійській військовій термінології є терміни–словосполучення. Такі терміни слугують для позначення багатофункціональних понять, таких понять, які одночасно охоплюють не один, а декілька об'єктів реальної діяльності. Подібні терміни складаються з декількох слів.

Зазначимо також, що в жанрах військової літератури часто зустрічаються скорочення та аббревіації військових термінів та звань. Деякі скорочення та аббревіації настільки ввійшли в повсякденне вживання, що самі стали термінами. Важливо помітити, що одне і теж скорочення може означати зовсім різні терміни, тобто вживатися в різних областях військової справи. І про це необхідно пам'ятати військовому перекладачеві.

Також для військової термінології досить характерним є наявність без еквівалентних термінів-реалій.

У нашій роботі нами було виділено декілька семантичних полів з англійської військової термінологічної лексики, а саме:

- назви родів військ, військових підрозділів;
- назви військових чинів;
- назви видів зброї та частин зброї;
- назви обмундирування;
- назви військових команд.

Отже, про військову термінологію ми можемо багато говорити, адже дана термінологія постійно збагачується великою кількістю термінологічних неологізмів, у зв'язку з розробкою та застосуванням нових систем озброєння, створення нових родів військ, збільшенням обсягу досить складної командно-розпорядної інформації, але слід пам'ятати, що характерною особливістю військової лексики є те, що вона є сформованою, усталеною. Адже війни супроводжували людське суспільство з прадавніх часів для позначення

відповідних явищ, предметів, об'єктів бралися слова із загальноживаної мови, наприклад: war, warrior, forces, armor і т.д.

Summary

Translation of military terms is a separate branch of translation. The defining feature of military-terms translation is the extraordinary terminology and the most accurate presentation of the material, while figuratively emotional and expressive means are completely absent. The place of military translation is determined by most scholars in the link of special translation.

The problem of translation of terms and compilation of branch terminological dictionaries continues to be one of the urgent problems of modern linguistics. A critical generalization of the state of the study of terminology problems allows us to conclude that the English military terminology subsystem is insufficiently studied.

Semanticization and standardization, especially the translation of military terms, all require in-depth analysis and determines the relevance of this study due to the significant role of the military terminology subsystem in English-language professional communication.

The **study** focuses on the military ranks of the British and US armies and some other semantic types of English-language military terms.

The **subject** of the study is the peculiarities of the translation of military ranks of the British and US armies, as well as other military terms.

The **material** of the research was texts of military genres, as well as modern English-language newspaper and magazine communication. The total number of analyzed terms is more than 150 units.

Since there are significant differences between the names of military ranks in the armies of different countries, the **aim** of this paper is to identify important differences and compile a comparative table of the translation of military ranks of Britain and the United States. The study will also focus on other semantic fields of military vocabulary.

In order to achieve this aim, the following **tasks** are solved in the work:

1. to describe the texts of military genres;
2. to clarify the definition of the military term;

3. to describe the semantic types of military terms;
4. to investigate the differences in the translation of military ranks in the British and US armies;
5. to analyze the use and translation of military terms in modern newspaper and magazine communication.

The scientific **novelty** of the study is determined by the chosen direction and definition of the problem. The paper reveals differences in the translation of military ranks of the British and US armies, compiles a comparative table by type of troops, as well as analyzes the use of military terms in newspaper and magazine communication. Difficulties in translating military terms are studied, the main methods of their translation are named.

The practical **significance** of the work is determined by the possibility of applying the results of the study when reading university special courses and special seminars on terminology. The obtained data can be used in terminological practice.

The aim, tasks and actual field of research determine the use of appropriate **methods** of linguistic analysis. The main method is synchronous linguistic description. The classification method and the modeling method were used in the research.

Structure. The paper consists of an introduction, two chapters (theoretical and practical), conclusions, a list of references. The introduction defines the purpose and objectives of the work, indicates the material used, reveals the relevance and value of the research results.

Military terminology in modern discourse is represented by a layer of vocabulary that serves the military industry. Military terms do not always have a clear equivalent in the Ukrainian language and are therefore often presented in dictionaries in the form of transliteration or translated descriptively.

Also, one of our tasks was to investigate the differences in the translation of military ranks in the armies of Britain and the United States. Based on the translated ranks, we created comparative tables, as well as analyzed the translation of military ranks in the British and US armies. We also analyzed the use of military terms and

ranks in modern newspaper and magazine communication. From our work, we see that the translation of US military ranks is dominated by literal translation and transliteration, while the translation of British military ranks is dominated by the method of equivalent replacement and the method of selecting a dictionary equivalent. Also, when translating military ranks, we encountered descriptive translation, because often the military ranks of the United States, as well as Great Britain, do not coincide with the names of ranks in the Ukrainian army. That is why some scholars, namely Yu. Vermeev, suggest in some cases to use not even a descriptive translation, but a literal and transliteration when translating, for example, First Lieutenant. Just transliterate. In this case, First Lieutenant, he serves as "First Lieutenant". But in our opinion, when translating military terms, one should try to find a corresponding Ukrainian equivalent. And transliterated translation is allowed for simultaneous interpretation, when the translator is limited in time.

Examining military terminology, we can say that military terms are formed using the usual ways of word formation, typical of modern English. It is known that morphological and lexical semantic word formation differs. Affixation is one of the ways of morphological word formation. Among the most productive suffixes with which military terms are formed are the following: -ability; -al; -ance; -able; -less; -ment; -ier; -ship and others. From the most used prefixes by means of which terms are formed it is possible to allocate the following: anti-; counter-; mis-; out-; re-; post-; under- and others.

Another very common in English military terminology are terms-phrases. Such terms are used to denote multifunctional concepts, such concepts that simultaneously cover not one but several objects of real activity. Such terms consist of several words.

Note also that in the genres of military literature are often abbreviations and acronyms of military terms and ranks. Some abbreviations and acronyms have become so commonplace that they have become terms. It is important to note that the same abbreviation can mean completely different terms, ie used in different areas of military affairs. And this must be remembered by the military translator.

Also for military terminology is quite characteristic of the presence without equivalent terms-realities.

In our work, we have identified several semantic fields of English military terminology, namely:

- names of military families, military units;
- names of military ranks;
- names of types of weapons and parts of weapons;
- names of uniforms;
- names of military teams.

Thus, we can talk a lot about military terminology, because this terminology is constantly enriched by a large number of terminological neologisms, in connection with the development and application of new weapons systems, the creation of new types of troops, increasing the amount of complex command and control information. to understand that the characteristic feature of military vocabulary is that it is formed, established. After all, wars have accompanied human society since ancient times to denote the relevant phenomena, objects, objects, words were taken from the common language, for example: war, warrior, forces, armor, etc.

Анотація

Військовий переклад становить відокремлену галузь перекладацької діяльності. Визначальною рисою військового перекладу постає надзвичайна термінологічність і якомога точніше викладення матеріалу, при цьому образно емоційні та виразні засоби повністю відсутні. Місце військового перекладу більшість науковців визначає у ланці спеціального перекладу.

Проблема перекладу термінів і складання галузевих термінологічних словників продовжує залишатися однією з актуальних проблем сучасного мовознавства. Критичне узагальнення стану вивчення проблем термінології дозволяє зробити висновок, що англійська військова термінологічна підсистема є недостатньо вивченою.

Семантизація та стандартизація, особливості перекладу військових термінів все те вимагає поглибленого аналізу та визначає актуальність цього дослідження зумовлена значною роллю військової термінологічної підсистеми в англійській фаховій комунікації.

Об'єктом дослідження є військові звання армій Британії та США та деякі інші семантичні типи англійських військових термінів.

Предметом дослідження є особливості перекладу військових звань армій Британії та США, а також інших військових термінів.

Матеріалом дослідження слугували тексти військових жанрів, а також сучасна англійська газетно-журнальна комунікація. Загальна кількість проаналізованих термінів становить понад 150 одиниць.

Оскільки в арміях різних країн існують суттєві відмінності між назвами військових звань, то **метою** даної роботи є виявлення важливих відмінностей та складання порівняльної таблиці перекладу військових звань Британії та США. В рамках дослідження увагу буде приділено також іншим семантичним полям військової лексики.

Задля досягнення поставленої мети у роботі вирішуються наступні **завдання:**

11. Дати характеристику текстам військових жанрів;
12. Уточнити дефініцію військового терміна;
13. Описати семантичні типи військових термінів;
14. Дослідити відмінності у перекладі військових звань в арміях Британії та США;
15. Проаналізувати вживання та переклад військових термінів у сучасній газетно-журнальній комунікації.

Наукова новизна дослідження визначається обраним напрямком і визначенням проблеми. У роботі виявлено відмінності у перекладі військових звань армій Британії та США, складено порівняльну таблицю по родам військ, а також проаналізовано вживання військових термінів у газетно-журнальній комунікації. Досліджено труднощі при перекладі військових термінів, названо основні способи їх перекладу.

Практичне значення роботи визначається можливістю застосування результатів дослідження при читанні вузівських спецкурсів і спецсемінарів з термінології. Отримані дані можуть бути використані у термінографічній практиці.

Мета, завдання і реальний напрямок дослідження зумовлюють використання відповідних методів лінгвістичного аналізу. Основним є метод синхронного лінгвістичного опису. У роботі застосувались класифікаційний метод та метод моделювання.

Структура. Робота складається зі вступу, двох розділів(теоретичного та практичного), висновків, переліку використаних джерел. У вступі визначається мета та завдання роботи, вказується використаний матеріал, розкриваються актуальність та цінність результатів дослідження.

Військова термінологія у сучасному дискурсі представлена прошарком лексики, що обслуговує саме військову галузь. Військові терміни не завжди

мають чіткий відповідник в українській мові і тому часто подаються у словниках у вигляді транслітерації або перекладається описово.

Також одним з наших завдань було дослідити відмінності у перекладі військових звань в арміях Британії та США. На основі перекладених звань нами були створенні порівняльні таблиці, а також проаналізовано переклад військових звань у арміях Британії та США. Ми також проаналізували вживання військових термінів та звань у сучасній газетно-журнальній комунікації. З нашої роботи ми бачимо, що при перекладі звань армій США переважає дослівний переклад та транслітерація, тоді як при перекладі військових звань Британії переважає спосіб еквівалентної заміни та спосіб шляхом підбору словникового відповідника. Також при перекладі військових звань ми зустрічалися з описовим перекладом, адже часто військові звання США, а також Великобританії, не співпадають з назвами звань в українській армії. І тому деякі вчені, а саме Ю. Вермеєв, пропонує в деяких випадках використовувати навіть не описовий переклад, а дослівний та транслітерацію при перекладі наприклад, *First Lieutenant*. У своїй роботі «Анатомія армії», він пропонує взагалі не перекладати більшість військових звань, а просто транслітерувати. В такому випадку *First Lieutenant*, він подає як «Ферст лютенант». Але на нашу думку, під час письмового перекладу військових термінів потрібно намагатись відшукати відповідний український еквівалент. А транслітерований переклад допускається при синхронному усному перекладі, коли перекладач обмежений в часі.

Досліджуючи військову термінологію ми можемо зазначити, що військові терміни утворюються з використанням звичайних способів словотворення, характерні для сучасної англійської мови. Як відомо розрізняється морфологічне і лексико семантичне словотворення. Афіксація – це один із способів морфологічного словотворення. До числа найбільш продуктивних суфіксів за допомогою яких утворюються військові терміни відносяться наступні: *-ability; -al; -ance; -able; -less; -ment; -ier; -ship* та інші. З найбільш

вживаніших префіксів, за допомогою яких утворюються терміни можна виділити наступні: *anti-*; *counter-*; *mis-*; *out-*; *re-*; *post-*; *under-* та інші.

Також дуже поширеними в англійській військовій термінології є терміни–словосполучення. Такі терміни слугують для позначення багатофункціональних понять, таких понять, які одночасно охоплюють не один, а декілька об'єктів реальної діяльності. Подібні терміни складаються з декількох слів.

Зазначимо також, що в жанрах військової літератури часто зустрічаються скорочення та аббревіації військових термінів та звань. Деякі скорочення та аббревіації настільки ввійшли в повсякденне вживання, що самі стали термінами. Важливо помітити, що одне і теж скорочення може означати зовсім різні терміни, тобто вживатися в різних областях військової справи. І про це необхідно пам'ятати військовому перекладачеві.

Також для військової термінології досить характерним є наявність без еквівалентних термінів-реалій.

У нашій роботі нами було виділено декілька семантичних полів з англійської військової термінологічної лексики, а саме:

- назви родів військ, військових підрозділів;
- назви військових чинів;
- назви видів зброї та частин зброї;
- назви обмундирування;
- назви військових команд.

Отже, про військову термінологію ми можемо багато говорити, адже дана термінологія постійно збагачується великою кількістю термінологічних неологізмів, у зв'язку з розробкою та застосуванням нових систем озброєння, створення нових родів військ, збільшенням обсягу досить складної командно-розпорядної інформації, але слід пам'ятати, що характерною особливістю військової лексики є те, що вона є сформованою, усталеною. Адже війни супроводжували людське суспільство з прадавніх часів для позначення

відповідних явищ, предметів, об'єктів бралися слова із загальноживаної мови, наприклад: war, warrior, forces, armor і т.д.